

AKATALPA

Mayıs 2024 - Sayı 293

Aylık Şiir ve Eleştiri Dergisi

ISSN 1305 - 7685

Ferruh TUNÇ

BU ARADA

Çoğu insanın yaşamı kendi yatağında akar bana bakışla
Benimkiyse, hep yeni bir yatak arar, girdiğinden çıkıp da

Bir iklimim var, var olmasına...
Ama durmaz durduğu yerde; gezinir, başka coğrafyalarda

Rüzgârım esrik, yağmurum tiran, deli dolu yağar karım; yaz
olunca, Temmuz'da
Evim çatısız, kayığım yelkensisiz ve kızağım param parça,
bir yok elmanın ardında

"Bak pencereden, şu benzersiz manzaraya" derken,
içimden bir ses
"Cehennemi görüyor musun orada?" der, bir başkası, tam o
sırada

Yeni şiirlere sığarım, karaladıklarımı daha bitirmeden
Yırtar atarım bu sırada, daha dün şaheser saydıklarımı

Hayvanlar sıkılmaz hep aynı şeyleri yapmaktan, bense çok
sıkılırım
Onlar ahlaksızdır aşk söz konusu olunca; ben de hayvan
olurum, ara sıra

Bundan mı diyorum bazen, bütün bunlar; bu acayıplikler,
hayatımda?
Soruyorum bunu, hiç telaşlanmadan, korkmadan,
utanmadan...

Ve kabul ediyorum yürekler de kanattığını zaman zaman
Ama bakın ne diyeceğim:

Dikenler, nem toplamak içindir çölde; kanatmak için değil.

Hasan VAROL

TAŞ ÇİLEĞİ

Bir yabancıısı kondu taş çileğine

güneş öpmüştü yanaklarını önce
arı da okşadı bir zaman çileği,
oyalandı kırmızı yanağında.

Aldanmıştı arı, uçup gitti sonra
taş çileği kaldı bir başına.

Yaşar BEDRİ

BUGÜN BAYRAM

bugün bayram, iplik oldum dolandım. karmaşa ve yıllık ile
kaç ihtimali vardı iğneden geçmenin? sustum ve bekledim.
güneşe yüzümü göstermeden yaşamının kaç ihtimali?
hızlandım! son düzlükte nal farkı ile kendime yetişecektim
kıştan kalan pencereden bekledim. gelmedi yaz
münzevi dostum erik ağacının pembe çiçeklerinin
cama sarkan dalıyla dilleştim.

pervaz boşluğunda söküklerini diken örümceğe baktım.
rüzgârla salınan çiğdem sineği içeri almaya çalışıyordu
nefes almadan, solumadan alınganlığını bozmadan
göç mevsimi geçmişti, tahliyemi yakmıştım gene
evini yedi akşam olunca, bayram olduğunu unutmuşum
yalnız bir göçebeydim, aşk neyime?

fotoğrafına bakıyorum yakın ne kadar uzaktı!
gelinliğiyle salınan erik ağacına, yaşlı örümceğin işine
şaşıyorum tütünümün yanma telaşına, belki acelesi var
maktulün hayat bağlarını nasıl kopardığını anlatıyordu
bu senin veda bildirin dedi namludan ayrılan mermi
bu senin son yalnızlığını, adresimi sordu!

sallanan çürük dişimdi dünya koparıp atarken
hercai bir tebessümle saklayabilirdim gülüşümü
örümceğin bile evi varken pencerenin kuytusunda
parmağımı uzattım, dağı sürünüp inen yazla
teknedeki kamburum gelir mi hatırıma?

10 Mart 2024, Trabzon

Ekrem Acar, Sündüs Arslan Akça, Hüseyin Alemdar, Samet Altıntaş, Arzu Cura Altunbulak, Serap Aslı Araklı, Sevil Avşar, Naci Bahtiyar, Mert Bakıcı, Ali Asker Barut, Dilek Bayram, Yaşar Bedri, Nazire Bilgili, Arda Cevahir, Tahir Musa Ceylan, Cemile Çakır, Şahin Çınar, Filiz Kalkışım Çolak, Önder Çolakoğlu, Ramis Dara, Hasan Efe, Barış Erdoğan, Osman Serhat Erkekli, Gizem Ece Gönül, Uluay Koçak Güvener, Melih Karagöz, Hatice Eğilmez Kaya, Mustafa Ergin Kılıç, Dilaver Korkmaz, Hülya Köksal, Hüseyin Kural, Ferziye Küçük, Emin Orhan, Onur Sakarya, Muharrem Sönmez, Funda Stüyür, Kazım Şahin, Can Taşan, Cihan Taşan, Ramazan Teknikel, Umut Temür, Şerif Tezgörenler, Ferruh Tunç, Mehmet Akif Tutumlu, Yeprem Türk, Hasan Varol, Fırat Werger, Ilgın Yaroğlu, Kalender Yıldız, Ahmet Yılmaz.

Mehmet Akif TUTUMLU

1. Gerçek yüzümüzü yaşımız, sahte yüzümüzü estetik cerrah üretir. Doğamıza yakışan, ikincisidir.
2. Yaşımız ilerledikçe hayatınız ve bilinciniz genişlemiyorsa, hayatınızı sorgulama zamanı gelmiş demektir.
3. Yaşlı insanlar da güzel kadınlar gibidir: Görünmezler.
4. Yaşlı insanın iki tür karikatürü vardır: Doğanın yaptığı; insanın yaptığı-geç kalmak uğruna. İlkinde uçuşan kuru yaprakların hafifliği vardır, ikincisinde çökelmiş bir hüznün.
5. İnsanın yaşına değil, yaşının varoluşuna yaptığı katkıya bak.
6. Kapitalist sistemin yaşlı nefreti, insanı bir beden varlığına indirgemesinden kaynaklanıyor.
7. Her şey değişir, ama ben değişmeyeyim: Ayrıcalığın ne senin?
8. İnsanı insan yapan ya da onu insan-dışına atan yaşadıklarıdır, yaşı değil.
9. Doğanın, zamanın ve düşüncenin kalbine yolculuk için gençlik uygun bir zaman mıdır?
10. Her yaşın kendine özgü duyarlıkları, farkındalıkları ve deneyimleri var. Bu olgu, en azından ruhsal açıdan, yaşlar arasında üstünlük kıyaslamalarını anlamsız kılmaktadır.
11. Her yaşın ayrı bir yalnızlığı vardır.
12. İnsanın sevme kapasitesi de değişiyor, aldığı yaşa göre.
13. Huzurevlerinin en önemli işlevi, yaşlıyı, huzur kavramını başarıyla tanımlanmış bir kelime olduğu yanılmasından kurtarmasıdır.
14. Bilge yaşlı, kendini örebilendir.

VARTO

Çok da varsıl değilim aslında
ikisinden biri dense yoksulu tercih ederim
en güzel ibadet halim vere vere yoksullaşmak--
sol elimin verdiği asla bilmez sağ elim

Değil mi ki gözdeki varoluş kalbi anlatır
sevabın da günahın da en makulü içte, evet--
ya işte Vartolu, insan kendini bile tanır voltada
insanın insanda çimlenmesi en büyük servet

İnsan sıcağında uzun yol bile kısa ah be Vartolu
"Yol" bir filmi Bingöl'e kadar gitmek isterdim senle
kalbimi pelikül yapan bu dağlar ben gitsem ağlar şimdi
say ki kapattım gözlerimi mahcubiyetin allahı
kalbimde--

Muş ovasına Hüseyindağ'da diktim az önce
gençliğim ve Yılmaz Güney anısına
şiir ve anne tarafım sanki Vartolu
kendime yuvarlanmamdır biraz da bu

Ah, kanıma toz toz karbonat serpti hayat!

İnegöl, 24 Mart 2024

15. Kim yaşlanmaz? diye sorarsanız, şunu derim: Büyüdükçe çocukluğunun elini bırakmayan.

16. Her yaşın kendine özgü bir güzelliği vardır, şeklindeki teselli cümlesine karşı şu önermeyi ileri sürmek isterim: Her yaşın kendine özgü bir değeri vardır.

17. Yaşlıyı üşüten yaşı değil, dışlanmaktır.

18. Filozof yaşlı kimdir? Eksile eksile yaşamayı kaybetmek olarak değil, *iade etmek* olarak kabul eden kişidir.

19. Akıllı yaşlı, insanın ölümü bir kez yaşadığına inanmayandır.

20. Doğumgünü kutlaması için söylenen "Nice yıllara" yerine önerim: *Nice yaşam dolu yıllara!*

Ali Asker BARUT

ÖLÜM SENSİN

*Büyük bir şiire an kala
Emirali Yağan'dan kalan boşluğa*

“Ölüm sensin”
Ay dolaşiyor küf bir yeşille

“Ölüm sensin”
Adın yok yazılıyor rüzgârın
defterinde

“Ölüm sensin”
Şiirini çocuklar buluyor sabahın
eşiğinde

“Ölüm sensin”
Bir nehrin bir nehre keder olup
döküldüğü yerde

“Ölüm sensin”
Acıyla bağırıyor bunu bir anne
silsilesi yıkılası dağlar önünde

Hatice Eğilmez KAYA

NE GÜZELDİ

bugünlerde
etrafıma bakmaya korkuyorum.
nereye baksam akşam oluyor.
silahsız bir kuş sazlıklarda ha vuruldu ha vurulacak.

oysa henüz
geçtiğimiz yaz bitmeden,
bahçedeki sardunyalılar son oyunlarını ezber ederken
ne güzeldi gözlerin; koyu kahve, sütliman ve kedersiz.

bırak; upuzun, yaralanmış kalsın saçlarım,
tırnaklarım diplerinden kanasın boşluğa.
sen asma bahçeli, antik şehrin cömert kralı,
yaşadığım da söylediklerin de varla yok arası.
hiç merak etmezsin, neden seni başkalarına benzer
sevmediğimi.

yokuş aşağı koşuyor postmodern çağların köleleri.
ne pamuk tarlası, ne tütün, ne kahve...
plastik atık kokusu dört yanımız.

sûr'u üflemeği unutmuş olmalı,
kanatları kırk yamalı bir melek.
hiç neden yokken, durduğu yerde ağlamaya başlıyor,
baksana!
ve biz yağmur sanıyoruz onun gözyaşlarını.

küçücük o kız çocuğu, hala büyümemiş bin yıldır.
bileğinde lilit'ten kalma zincir yarası.
Kum Saatinde Gece'den

Cemile ÇAKIR

ÖZGÜRLÜĞÜM VE HIÇLIĞIM

Görünür evrenin bitiminde
özgürlüğüm mü başlar hiçliğim mi?
İkisi de aynı mı yoksa?
Işık biter, zaman biter,
o zifiri karanlık yutar her zerreyi

Uyanmışım, bahçedeki gülü görmüşüm
Sevmişim, düş kırıklığının cam parçaları
batmış tenimin her gözeneğine.
Bir kedinin mart çağrısını duymuşum,
tomurcuklanan leylağa
aşkın rengini sormuşum

Görünür evrenin bitiminde
özgürlüğüm ve hiçliğim aynı çizgide.

2 Mart 2024

Naci BAHTİYAR

ÖLÜ MELEKLER

göğsümdeki boşluğumu dolduran kehanet
kim unuttuysa içimdeki açık mezarı örtmeyi
susan vicdanlarda ağlasın cennetin ölü melekleri

bir tanrıyı bağışlıyor beklediğim sabahın ışıkları
kendi mezarımda uzun uzun öldüğüm günün akşamı
arsız olmuştum dilimde unutulmuş şöhretin maskesi

gövdemi mezar yaptım enkazımın küllerine
sustuklarıma saydım çılgınlıklarımı sen de bil
cehennemde köz yutmakmış oysa
enkazımı kazıyan çocukluğuma gittikçe

şimdilerde okşuyorum celladıma sunduğum başımı
ipinde gerilen bedenim güncemle sınırsa da
toprağa dikilen her gül pırdeki yaradır biraz

tüm yaşadıklarımız ölüme hazırlanmış meğer
koşup boğulduklarımız, boğulup kaldıklarımız
ne zaman geleceğini bilmediğimiz o tenhalıklar
meleklerin kanatlarıydı boşluğumuzda çırpınan

annem ki nazenin toprağın öz kızıydı
ölü melekleri emzirirdi ağladığında
kızılık dedik dudağımızdaki söylenmeyenlere
çok oğul döktü yollara babamın yarasından
babamın yarasından kan taşıdı celladımıza

kendine gitmeler çoğaldıkça azaldı ekmeğimiz
içtiğimiz isyanın dudak boşluğu
toprağımızı yakan yılanın diliyle seviştik günlerce
günlerce yorgun düştük dildeki neşter yarasından

Sevil AVŞAR

Sanayi Devrimi'yle Fetih Ekonomisi bitmiş, dünya değişmişti. Şimdi Enformasyon Devrimi'nin getirdiklerini, götürdüklerini konuşma zamanı. Getirdikleri aklın alamayacağı kadar çok. Teknoloji her alanda müthiş bir gelişmeye sebep oldu. Sanayi, sağlık, eğitim, sanat, ulaşım, ticaret gibi alanlarda algılamakta zorlandığımız farklar var. 'Trajik Ekran Çağı' üretim aletlerinin, üretim biçiminin ve üretim ilişkilerinin değişmesiyle başladı. Elbette üstyapıyı da dönüştürecekti bu değişim. Yaklaşık 40 yıldır dünyada bir şeyler oluyor ve toplumda bu devrimin yansımalarını görüyoruz.

Artık üreticiler kol gücüyle üretim yapmıyor. Bilgisayarlar yapılması gereken işleri anlık, dakikalık sürelerde, aklın alamayacağı kadar hızlı ve kolayca yapabiliyorlar. Yapay zekâ ekonomide yeteri kadar kullanılmadığı için sömürü devam ediyor. Şimdi üretimde bilgi sermaye; üretim aracı bilgisayar ya da yapay zekâyâ sahip robotlardır. Bu defa bilgisayarı kullanan insanların bedeni değil beyni sömürülmektedir. Sermayedar bilgiye sahip olan kişi; işçi ise temel üretim aracını, bilgisayarı kullanırken o bilgi ile somut ya da soyut ürünler üreten kişidir. Sanal para kullanıma girmiştir. Çok kısa bir zaman sonra elle tutup gözle görülebilen somut para dolaşımından çıkacaktır.

İşyeri kavramı tarihten silinecektir. Bilgisayarla her yerde çalışılabilir. Ekran bütün zamanların en büyük icadıdır. İnsanları, ekonomik ilişkileri, dünyayı değiştirip dönüştürmektedir. Sağlıkta en tedavi edilemez zannettiğimiz hastalıklar bile tedavi edilebiliyor. Yepyeni tetkik, tahlil araçlarıyla çok kısa zamanda teşhis ve tedavi mümkün oldu. Yeni teknoloji eğitimde de büyük kolaylıklar sağlıyor. Bilgisayarla diledikleri yerden eğitim alabiliyor insanlar, vb... vb... Her alanda yaşanan hızlı değişim başımızı döndürüyor; bütün kavramlar, bütün kurumlar hızla eskiyor.

Çok kısa bir zaman sonra yapay zekâ sayesinde insana gerek kalmadan üretim yapılabilecek. İnsanlar bu nedenle işsizler ordusu olarak düzeni, demokrasiyi tehdit edecek ve yeni bir yönetim biçimi gerekecektir. Siyasi idare birimleri ortadan kalkacak; demokrasinin en önemli göstergesi olan seçimler artık işlevsiz kalacak; egemenler dünyayı diledikleri biçimde yöneteceklerdir.

Niteliksiz işçinin yerini son derece nitelikli, kalifiye elemanlar aldı. Mikroçiplerle üretim yapılmakta. Kısa zamanda nitelikli ya da niteliksiz işçiye de gerek kalmayacak; yapay zekâ emek ve emekçi kavramını tarihten silecektir. Yüzyıllardır sınıf savaşı ile belirlenen tarih bugün soyut sermaye, bilgiye sahip olanlarla olmayanlar arasındaki savaşla şekillenecektir. Sistem temel çelişmesini; emek-sermaye çelişmesini Hindistan, Çin gibi ülkelere ihraç etmiştir. Ucuz iş gücü tüketiciler tarafından da sömürülmektedir. Sanayi toplumunda işçilerin, üreticilerin örgütlenmesi gerekiyordu. Enformasyon Döneminden sonra tüketicilerin örgütlenmesi soygunu ortaya çıkarabilir. Reklamları kontrol edebilirsek en mazlum insanları bile en acımasız tüketicilere dönüştüren oyunu bozabiliriz belki. Enformasyon Devriminden sonra

DÖNMEK

Dünya kendine dönüyor
momentumu var büyük tozlardan küçük güneşlere
gezegenlere
milenyumu dolanıyorlar, geceler ışıkla bozunup
gündüzlere
ağaçlar öldürülüp yanan kibritlere, tırtıllar infilak edip
kelebeğe...
"ne ise ondan çıkıp ne değilse ona", boşluğun ateşle
yanması misal
dönüyor gaip geçmiş, diyerek "ya nasip" geleceğe

Et pahalı mercimeğe, mercimek kıt ekmeğe
ekmek aslanın ağzındaysa dilenciye, dilenci doymadıkça
Azrail'e
yağmurun altında bütün açlar, Amerika'da Afrika'da
kesmiş umudu ölemeden uzanıyor, alınlara kurşunu
ateşleyecek
bir silah, dönmek için salası hemencecik verilen ölümlere

Kırk yıldır kendini tutmakta, frekansta kuantumum
tek cenahta dönmeden kalmak
kendimi yakalamışken kendimden çıkmamak
"ne isem o olmakta ne değilsem o olmamakta"
direniorum
sebeb bedeninin tutulması gencecikken ateşlere

Dünyanın bütün insanlarını dolaştım
sonunda kendime dönmek zorundaydım
insanlık deli hulu, çoluk çocuk meğer içimdeymiş
güneşle birlikte döndüm, ışık hep içimde kaldı
aydınlандım, tanrıya sordum kendimi, her kulu için
her gün
dünya kadar dönek olursam eğer iyimsermiş

Dünyayı seviyorum, hangi sokağına girsem
bir arkadaşımı görüyorum, kimin kapısını çalsam tanıdık
kırmızıda durayım eski sevgili önümden geçiyor
sevgisi dönüyor, değmeden sıyrıyor beni, oldum olası
eski hikâye, savruluyorum dönüp çarpsa azıcık

ekonomi artık üreticilere değil tüketicilere endekslile hale geldi. Tüketmenin şevhetinden vazgeçebilirsek eğer, vahşi emperyalizmin nesnelere değil; özgür iradesiyle dünyayı değiştirebilecek özneler olabiliriz belki. Egemenlerin dünyayı yok etmesine seyirci kalırsak, kapitalist, komünist ya da her neyse ihtiyaçlarımıza yetmeyecek; sunduğu her nimeti tüketilmiş bir gezegenle baş başa kalacağız.

İnsanlar tarihin en acımasız icadı olan 'Ekran' başında saatlerce geyik yaparken bir yandan fevkalade yararlı; bir yandan sömürünün zirvesini zorlayan teknolojinin kurbanları olarak yaşananların farkına bile varamayacaklar.

Enformasyon Devrimi. Evet.

YANLIŞ AV

Her yanlış avın barındığı gecede
Bütün avcılar kurbağa sesleriyle
Kırlara merdiven dayar
Hedef değiştirip hepsi dört bir koldan
Seslenir avcı başı:
- Gözünüzü dört açın avcılar!
Dört bir yandan seslenir koro:
- Güneşin çok sevdiği dallar altında
Bu uzun günün kutsal çelengin
Arasında mekik dokuyan avcılar!

Avını kaybedince vals yapan
İki kurbağa gibi gülüp hıçkırıklarla
Bu etle şarabın birlikte yoğrulduğu
Bu durağan göğün altında
Avıyla yan yana uyuyan avcılar.

Her kayanın altında bir av sesi
Kümeler halinde bir av sesi
Bu gümüşten av bu doyumsuz av
Renkten renge bürünüp hepsi bir yandan
Birlikte özlenen o ahenk o ses.

İşte tam da o sıra söze girer bir avcı
Yaralı bir kertenkelenin gizlendiği
Kargaların bile umut bağladığı
Bir av çıkınca köşeden
Kendiliğinden parlayan o mercan dişleriyle
Bu ışığı kendinden güzel
Yığınla düş arasında beliren bu yanlış av
Uçurumda açan ot ahengi sinen.

Sen ey güzel gök mercan gözlü kedi uysal av.

Hülya KÖKSAL

KALAN

Düşlerimi avlıyorum rasgele
Bir balıkçının denizi okşarkenki sevinciyle
Dirim yerleşti gözlerime
Bilinen bir şafak değil bu şafak
Gülümsemem karıştı kızıla

Hüznümü terletiyorum denize karşı
Büsbütün kederli de değilim hani
Bahar kanımı hızlandırırken
Kar sularıyla beslenen akarsulara karışıyorum
Deltalarım da onlarca sevinç

Sonumu görüyorum geçmişimden
Ey görkemli ve sonlu hayat
Almak vermek eşit denklemimde
Şölen biter yas susar
İnsanca yapılanlar kalır geride

YIKINTI

kış bitti yalnızdım aşktı dert bitti
keklikler yine de sulara indi
ben hep yalnızdım göğün altında
kekliklerin kanat gölgeleri üzerimden geçti
aydınlıktı gökyüzü
kış bitti göz yaşları ağaçlara yürüdü

Seni erkenden uyandıran sevgili
uzak mutsuz akşamdan
hayat dediğin keder bitti
ağaç dalına tünleyen kuş
kalbindeki ay ışığı çocuk sesiydi
acılarını örten bembeyaz geceden

kış bitti uzandı ellerim saçlarına dert bitti
ceylanlar yine de sulara indi
koynumda kalan sıcaklığın tadında
gizli kelimelere tutsak aklımla
kaldım böyle yıkıntılarda

Gizem Ece GÖNÜL

SEYRÜSEFER

ellerimden başlamıştım çürümeye bir defa
bembeyaz dehlizlerde irinli sular
zamanın birinde nemli bir dua okunmuş gibi
derzlerde küf kokuları
anımsamıyorum adımladığım anları
bakışlarımda gri yeşil noktalar
ötekinin ellerinden yalın ayak geçişler
kırık tahtlarda çaresiz sabahların
varmaya vakit bulamadığı geceler sonra
o parçaya tutundum da nihayet çıktım karaya
ellerim değil, gözlerimle.

halbuki bir deste reseptörden yapılmıştım
pürüzlü aynalarda seyretmek üzere dünyayı
anlamak ve anlatmak için
görmek ve gözükmek için
evet bilmek için çarkları, dinamoyu, maddeyi
unutmamak için kanat çırpışları
ellerim, gözlerimdi üzerinizde.

içmediğim sular karışmış saydam ve katı hücrelerime
neydi bizi geçiren yapan yer ve gökyüzünde
bütün yollarında seyir halindeyim şehrin
hoş gelişler de kabulüm uğurlamalar da.
bir mendilim var ağrısız
tozlarla işlenmiş
sizdekine benzemeyen oyası
elbet selamlarım her durakta şarkınızı
biraz daha küflenir, irinlenir
ne çıkar
yıkırım gözlerimle vardığım karanın en bakışsız kıyısında
toprak varsa deniz de vardır bilirim.

SEKEMEYİŞİMİN SEKİZ SEBEBİ

1.
az önce doğdum
az önce çöktü Çiçek Pasajı
sekemeyip bir taşın dibe batışı gibi
tek çocuklu ailelerin saadeti

ben neden dedim
çok sıcaktı dedi annem
2.
sıcak her şey, her yer değil ama
kumda oynuyor çocuklar
o yılın cümlesi nerden baksan eksik
“fikrimiz iktidarda, biz zindandayız”

ve nerden baksan komik
çatal yürek oluşumuz türkülü yollarda
3.
ikiye bölüyor bir duvar
bir şehri ve binbir ölümü
özgürlüğü öğreniyorum o yıl
duvar yıkılıyor çünkü

ben toplanın diyorum
tek kale, 10’da biter diyor abim
4.
su alıyor gemi
sude diyor üç adam
demirliyoruz bir lisenin önüne

kızmasın kızlar ama
ben o yıl çok seviyorum onları
5.
unutmam çok politikti gök
unutmam gökten bildiri ve ölüm yağdığını
kızları sevdiğim gibi sevdim Ankara’yı

tek eksiği vardı şehrin
solağım, bütün kolçaklar sağlar içindi
6.
kapandık yavaş yavaş içimize
yavaş yavaş bitirdik içimizi de
bitirir gibi bir hastalığı mesela kanser

KININDAN ÇIKMIŞLARIN İLK GÜNLERİ

- Dedik bir de demediğimiz kaldı içimizde uyak olan
uykularımıza
Zorladıysak da kurnayı alfabe olup akmayı bilemedi
Vurduysa bir el onun sesi göğsümüzde duyulan
Bir anlam çıkmadı bundan, ayıklık mıydı ya da
sarhoşluktan
- Haydi yak yanıyorsa aydınlatıyorsa fenerin öyle mi
Bu kuyuda bin yıllık zamandan ne kaldıysa artık
görünecek mi
Okuyabilecek misin duvarlarına evvelden sindiği yazıyı
Çakıyı, anyı, aklını ve haritanın sağdan başladığını
- Kaç gündür sürdü o belki yıl hatta çeyrek asır sinmişliğin
Sağ ayağınla attığın adım çözemedi bir türlü şüpheni
Her işe başladığında onun adıyla, neydi ki sandığın
Yoktu, yok oluşları varederek gelen hiç yok sanrı
Sadece uğultusu kaldı
- Aldandık mı, biliyor musun, biliyorsan çabuk söyle bunca
neşesi hayatın
Onu seyre daldın hiç düşmedi bizden bir parça payı
Yarım akıl mı lazımdı yahut beyhude bir çaba mı arıttığın
Şiirine bir not, eline bir derman ya gözlerine münhasır mı
kaldı
- Artık sus, dolan, dolaş, tenezzüh et duymak istersen etimde
Sesini dağlarda yankılayan, aradığını bulandıran o yankıyı
Kurduğum sinema mıydı, içinden mi geçmişim zamanın
Yoo hayır! Gerçekten söyle!
Hayatının başrolü müydü oynadığın?
-
7.
aynı tarihi paylaşıyoruz bazılarıyla
geç anlıyoruz bunu
geçmiyoruz yine de tarihin aynılığına
- ben isyan diyorum
gördüm diyor Samet
8.
böyle oldu işte
bir sokağın bize diklenmesi
arkasından caddeler, bulvarlar, pasajlar
nerden baksan garip AVM’lerin hep bizi sekmesi
- ben kavga diyorum
bildim diyor Cihan

Samet ALTINTAŞ

YANLIŞ PİNOKYO

Gepetto Usta'ya değil, bana sor ağacın hüznünü
Kendimle adaş yaptım, elini, ayağını, yüzünü.
Aldırma her anne bir marangozdur
Kırmızı burunlu bebekler doğurur.
Büyüdükçe anlarsın, takvimler oyunağıdır zamanın
Yalanlarını damıt, çünkü kalmadı üç peri hakkın.
Herkes uyarlamasıdır ailesinin
Bundan sebep makaralanır, eksik hayatın.
Bir pantolon, bir şapka, bir ayakkabı hepsi tahtadan
Unutma kuklalar değil, senin kaderin düztaban.

Can TAŞAN

KOHEİ KİHARA ANITI

Dalyana doğru
bir uçurtma, martılara değer gibi oluyor
çekek yerinde
teknelere son çiviler çakılıyor
çamlar altında yalılardan yaşsızlar
bir yudum kahkaha, bir nefes çay
kuzular denize nazır
balık yer gibi otluyor
at arabaları ekmek götürüyor,
sebze getiriyor

İskelelerde küfelerle, kasalarla bekleniyor vapurlar
her sabah İstanbul yolcuları
otomobilsiz hanelerden
yunus köpüklerine emanet ediliyor
Paşabahçe'ye yanaşınca feribot
kamyonlar yayılıyor iskeleden
silolara, depolara, ambarlara
günde üç vardiya, kaynıyor Paşabahçe'nin meydanı
bir yanında anason, diğer yanında şişe
harmanlanıyor işçileri
çukur çukur gözleri kara sırtları

Fatin Hoca'nın yanındaki incirlikte
çember kuruyorlar çocuklar
dönüyorlar dünya gibi
hiç kopmuyorlar, hiç kopmuyorlar
simitçi, şambalici, macuncu, pamuk şekerci
doyasıya
bayırları, toprak yolları
gülerek geçiyorlar

Şehir elini veriyor
Karlštepe'ye, Soğuksu'ya
motorlu postacılar
yeni sokaklar ezberliyor
gecelerde kuruluyor yarınlara
dere içleri gömülürken mezar gibi
bidonlarla sular taşınıyor ayazmadan
cennetten bahçeler çevriliyor

19.04.2023

Ramis DARA

BAHAR İKİLİKLERİ

Mevsimler karmaşası yaşanır zaman zaman
Shakespeare dedemiz bile yakınır bu durumdan
*

Dört mevsimin dileği, büyü çiçeğim büyü
Bin bir rengin kokunla, büyü ki sürsün büyü
*

Kışı erken devirdik, er-bahar kutlu olsun
Ömrün kalan günleri çiçek-kanatlı olsun
*

Kışla yaz arasında baharda kararsızım
Mecburi yönde olmak, içimde sızım sızım
*

Nünü göbekleri açtı, bu demek bahar geliyor
Nevruz sultanı bir daha havamızı dengeliyor
*

Kış geçti güneşteyim, yürüyorum şen şakrak
Bu yıl da zor günleri geride bırakarak
*

'Kış geçer', demiş idim - dedilerdi dinledim
Bu defa da neşveyle, sevinç ile inledim
*

Bir yumuşaklık sarmış, havayı baştan başa
Gönen ey deli gönlüm, kış gitti paşa paşa
*

Baharla başımızdan sıkıntılar kalkıyor
Lebalep çiçeklerden bal huzmesi balkıyor
*

Güneş yağmur itisiyle otlar hızla kabarıyor
Toprakana üretmenin derin hazzına varıyor
*

Erguvan vakti yolda, pek yakında vuslattır
Cânım bahar ülkesi için kutlu milattır
*

Bahçe ağaçlarından bir numaram, edalım
Erguvan salkımından birkaç çiçek tadalım
*

Ah bazı ağaçlar da fark edilmeden açar
Yoklukları kimseyi hüznem eylemez duçar
*

Bakacak'a kar yağmış, bak şehri selamlıyor
Erkencil ağaçlardan taçyapraklar damlıyor
*

Yine kar gelecekmiş, bahar geldi bir yandan
Mevsimlerin kalbinde gülden bir leke insan
*

Yağmur yağdı sevindik, ululadık baharı
Çık güneşim ve kurut, şu ıslanmış bankları
*

Şu gelen bahar mıdır, yoksa yalancısı mı
Gönlümüzü hoş eden, sultan mı yancısı mı
*

Nice uzak düşsek de, sonunda bahar geldi
Sen de katıl cümbüşe, a cânım fuar geldi
*

Beyaz kandiller gibi, açtı atkestanesi
Kulaklarımda çınlar, Hulki Aktunç'un sesi

NEMRUT ADAMLAR ANSİKLOPEDİSİ

Bariş ERDOĞAN

Saklamayın! Kalbinizi görüyorum.

ben kedi niyetiyle okşayıp durmuştum kadın sevişirken bilenmiş bıçaktı

Destanlardaki devlerin (bizim Tepegöz, Beowulf'un öldürdüğü nemrut Grendel, daha niceleri) doğduklarında parmak büyüklüğündedir, kısa sürede devleşip sahneye çıkarlar. Romanın devleri de sanki destan devlerinin arka yüzüdür. Balzac'ın doğumuyla ilgili detaylı bilgi yoksa da henüz kırklarında on tonluk tankere dönüşmüştür. Yahya Kemal yaşamını Paris'te sürdürseydi ne yapar eder Balzac'la tartıştı çıkarırdı. Hugo da Balzac'tan geri kalmaz. Annesinin gözünde "bir sofraya bacağından daha uzun" olmayan Hugo, (Ahmet Mithat'ın Mısır Çarşısı'nda aktarlarda çalışması aklıma geliyor.) "Küçük bir esnafın avlusunda başladı günlerim." sözüyle edebiyat kazanında pişmeye başlar, çocukluk aşkı Adele'e "Ölüncüye kadar seninim." diye söz verip genç yaşta Adele'yle evlenir. Ne var ki rüzgâr ters yönden eser, aşklarına zarar verir. Adele'i unuttur; Adele de, "Senin kollarında ölmek, benim düşlerimin sonuncusu." der, gider Hugo'nun en yakın arkadaşı eleştirmen Sainte-Beuve'e aşık olur.

gül çiğner, yaprak döver örsünde bahçıvan ne zaman sevdalanır hafız

Flaubert'in, "Bu adamın sahaflar ve eskiciler haricinde kimselerle konuşmuşluğu yoktu. Ketum olduğu kadar hayalperest, nemrut olduğu kadar mahzun bir adamdı; tek bir düşüncesi, tek bir sevdası, tek bir tutkusu vardı: kitaplar." sözünü üstüne alacak kaç kişi çıkar şu ülkede? Yüz? Belki! Bin? Daha fazla olamaz. "Kitaplar" sözcüğünü, "çiçekler, böcekler" gibi sözcüklerle takas etsek on binleri bulur. Kitaplar da nemruttur, sır vermez, son sayfasına kadar okunmak ister. Nemrut'la telmih yapıyorum elbette. Ancak Nemrut, İbrahim'le yaşar, ateşle dans eder, mançıcıkla zafer narası atar. Hiçbir şeyin farkına varmadan cehennemin kapısından tıpış tıpış girdiğinin farkına varmaz. Nannar tapınağının zirvesinde hasılığını sürdürür, tanrı olduğunu iddia edecek kadar da ileri gider. "Ateşin gücünü artırın." diye emretse de İbrahim o güzelim gülleri koklayarak geçip gider. "Gül Muştusu" böyle bir şey.

masmavi bir gökyüzü hayal edersin kâfirin biri nefesiyle kirletir

Bizi kimse aşağılamadı. Buna izin de vermedik. Divan şiirindeki "hezliyat"tan (tehzil, aşağılama) az çok haberimiz vardı. Avanos fırınlarında çanak çömlek yerine yergi hamuru pişirmiştik. Hasılı, biz vardık. Peki, biz kimdik? Bir harf yığını mı, birkaç hece birikintisi mi? Yeltenenler kimlerdi? Onlardan söz etmemek, adlarını anmamak soyluluğumuzdan mıydı, yoksa Nietzsche'nin dediği gibi, "iki yüzlülüğümüzün soyluluğu"ndan mıydı? Bilirdik sözcüğün derinlerinde yatan anlamını, anlamlarını. Belki azarlanırdık, söz sofrasından kalkmamız istenirdi de gitmeyi çoktan kafamıza koyduğumuz için pembe incili kaftanımızı arkamızdan sıyrıp kalkardık. Aşk çemberi dışında kalmış her türlü gururu seviyorduk. A

Şahin ÇINAR

KARŞILIKSIZ

Sahibi var mıdır
Okunmamış kitabın?!

Akar dururum yıllardır
Bitmeden tükenmeden...
Beklemem hiç karşılık
Tek taraflı
Bir aşkı ben

Alacağı ne kaldı
O 'deniz'in nehirden?!

harfini ne zaman tüketmiştik de k'deki "kayıtsızlık"la rakiplerimizi kendi sofrasının başında bırakmıştık. Sahi biz kimdik? Ruhumuzda, Ezilenler'deki Vanya karakteri yatıyordu. Biraz daha ileri gidelim, "Değme zırzop çıkamaz başa bizimle yetişip/ Şöyle zıp zıp sıçırar suhre-i yârân zıdırız" diyen Süruri kibri yatıyordu. Ancak hiçbir zaman, "Nâzım olmasaydı en büyük komünist ben olurdu." diyen nemrut Necip Fazıl'ın bıyığının altından geçmezdik. Billahi geçmezdik.

böğrüne sapanan bir hançerdir nemrut diş bileyenlerin ve hainlerin hançeridir o

İnsanın yükselebileceği zirvenin bir sınırı (yabancılar zenith der) vardır ne var ki alçalabileceği çukurun derinliği yoktur. Damat Ferit Paşa'nın sadrazam olmasıyla "Divân-ı Harb-i Örfi" mahkemelerinde başkanlık yapan Süleymaniyeli Nemrut Mustafa Paşa zulmün kalesini yapan devlet adamıdır; çıkabileceği kadar çıktı, orada kaldı. Ama inebileceği çukur kendisini yuttu.

İçimizde kabaran birinden nefret etme duygusu kalbimize zarar verir, bunu biliriz. Neden sevmeyelim diyene kadar da bizi zehirlemeyi sürdürür. Bu sözler bu sabahki duygularım. Sehpa böyle düşünmüyor, tv'nin aklından geçmemiştir, pencereye tutunmuş sineğin umrunda bile değildir. Bir canlının ölü bir varlıktan farkı, içinde kötülük de taşınması mı? Herhalde. Ama nefretten beslenen, kinle yoğrulmuşluktan tat alan var: Nemrut Mustafa Paşa. Bırakın beslensin, tat alsın ve nefretinde boğulsun.

Romalı şairler Catullus, Horatius, Ovidius, Lucretius ve Vergilius dizelerinde Montaigne'in, "Benim yüksekte gözüm yoktur ama Roma'da başka türlü yaşanmaz, deriz; ben gösteriş sevmem ama şehir öyle istiyor, deriz; öfkeliysen, güvenli bir hayat kuramadıysam suç bende değil, gençlikte, deriz. Dışımızda aramayalım kötülüğü, içimizdedir o; çığırımıza işlemiştir." sözlerini çağrıştıran ifadeler var mıdır? Yoksa Nemrut'ta vardır.

Muharrem SÖNMEZ

ÜZÜLMENİN KANI AKMIYOR NASILSA

sırtını boşluğa yaslayıp şiir yazmanın
küllerini karıştırırken bulduğun zamana
kalbinle alakalı hikâyeler anlatmanın
bakışmanın ölmüş birinin ayakkabılarıyla
tuhaflığına utanmayı öğretmek kadar zordu
kanı akıyor nasılsa
iyi biri olmayı hatırlamanın

ardıçların üzerinden geçen tarih
köklerinden sızlayışı kalabalıkların
bilerek ve isteyerek dönüştükleri yokluk
görülme bekleyerek gittiler
kanı akıyor nasılsa unutulmanın

bir kere daha demenin sonucu değişmeyecekse
iktisadın kalemiyle yazılmanın
midesi kederiyle yapışık doğanlar
hiçbir cümlede geçmeyecekse adları
onların var oluşları belirsiz bir nefesle
ama ilk yazılacak kaidesine bir anıtın
biri ne zaman fark etse duran taşları
sessizliğin kanı akıyor nasılsa

kızınız asılı kaldı mı hiç kanlı bir demirin ucunda
yahut çocuklarınız merhamet diye ağladı mı
nasıl da düştü maskeleri görmediniz mi
yoksa olanları hiç duymadınız mı
işte gösteriyor gerçeği kopuk bacakları
bir şey her şeyi değiştirecek bir şey
ama kanı akıyor nasılsa
buna seyirci kalmanın...

Mert BAKICI

TEMMET

bu defa arizona'ya gitmeyeceğim.
soframda doyan ekmek kırıklarına gülmeden
yatıştırmak aklın som yastığını,
nefrete eğil
nefrette nefeslen
nefretten oku
ne çıkıyor bahtına, ne çıktı
kimseye yağamadığın döngülerden
kurtuldum dediğim an dökülür
kurşunlardan sıcak kanımın ensesi
zaman artık durmalıdır
ki hiç arizona'ya gitmedim

kumanyamda eksik kalırdı şenlik
estiren ağzı martı çığlıklarının
kâğıdı döllemiş mürekkep gibi titrek
ey klişesi d/evrimin
soyun:
insan dairesel bir sıkıntıdır
ve zaman tanrı'nın en kutsal yaptırımıdır
bir bebek kıyıya vurur
zaman artık durmalıdır.

Onur SAKARYA

ARAP ŞÜKRÜ'DE NİRVANA

Ben Bursa'nın her yerinde at oynattım
Kendi içimdeki kaleyi kuşattım
Bildim bunu ve bu şehirde kılıç kuşandım
Ellerime bak
Nasıl da yanıyor eşya
Nasıl da seviyor karıncayı rüya
Ah bu şehrin her yerinde öpüştüm
Seninle, senin kollarınla
Senin ağzınla
Senin şarabınla
Bir sızı damlar geleceğe
Geçmiş, yeşil bir Osmanlı
Gezinir içinde ipek kaftan
Ben işte orada Allaha, beni sev, dedim
Bir
İki
Üç beş bira cila
Arap Şükrü'de son gırnata
Bir filim çevriliyor
Bir dublör meselesi
Rakıya döner beyaz gecesi
Kadeh kalk, kadeh vur, kadeh iç, kadeh ruhun
Yürüdüm sokaklarında
Odalarında
Yüzünün hürmetinde
Delirdim, inandılar, sevdiler, onlar iyilerdi
Dedim ya rüzgâr
Dedim ya şahadet
Seni sevdim her uzanışında
Ben bu şehrin her tımarhanesinden çıktım
Ben bu şehrin gözlerinden...

Önder ÇOLAKOĞLU

HÜRRİYET VURULDU

Dağ otları sancısı
Sırtımda mevzilenen
Kanatlarım yağmalanır
Evlerin altında gölgeler

Hükümsüz kılar her şeyi
Üşüdüğün gurbet
Şerh düştüğün derinlikten görünür
Sel götüren kentlerin çığlığı
Geçmişin elleriyle taşınır

Bütün çiçek ölüleri bilir
Karanfiller ve güller önsözüdür
Gelip gitmelerin
Kanatlarından asılır kartallar
Acıyı üfler her gidiş, sanırsın
Deli tayların günahıdır saran doğayı

Hürriyettir, kalbinden vurulur

HALİL ŞAHAN'IN ŞİİRE BAKIŞI: “TEK ŞİİR”

Hasan EFE

Onu '68 Kuşağı yazarı olarak bilmez bugünün genç yazarları. Çünkü o, eski posta trenleri gibidir. Yolundan şaşmaz, yapması gerekeni yapar, ara istasyonlarda kömür ve suyunu aldıktan sonra aynı raylardan devam eder.

Arada makas değiştirip kuytu bir istasyonda inzivaya çekilir.

Bir destek ve motive bulunca tekrar ana raylarda yol almaya devam eder. Yeniden başlayan bu yolculukta o, çevreye bakıp görmeye başlar. Böylece birikimleriyle elinde tuttukları daha ayrıntılı olarak sayfalara dökülür.

Ara istasyonlar onun yazınsal yaşamında bir engel olarak düşünülebilir. Bu nedenle farklı türde kitaplar da yazarak edebiyattan kopmamaya çalışır.

Kitaplarının adları şöyledir; *Can'ın Can Defteri (Gençlik Romanı)*, *Yürekerin buluşması*, *Cart Sarı Küçük Kurşun Kalem (Özgün Masal)*, *Sevgili Halil Kardeş*, *Yusuf Atılğan'ın Mektupları*.

Halil Şahan kavisli bir yolculuktan sonra da *Tek Şiir** (Şiir Yazıları) adlı kitabı okurlarla buluşturdu. Buradaki yazıların biri dışında diğerleri Akatalpa dergisinde yayımlandı.

İlk yazısı 1968'de okurla buluşan Halil Şahan, *Devlet Ana*'daki (Kemal Tahir) eleştirisiyle dikkatleri çekmeye başlar. Yazına ilgisi öğrencilik yıllarında artan yazar bu alanda ağır ağır yürür. Bazen geri çekilir, bazen de arkadaşları ve etraftakilerin desteğiyle yazma coşkusu artar.

'68'deki bu yazısı Dost dergisinde yayımlanır. Daha sonra şiir ağırlıklı yazılarına Soyut, Türk Dili, Varlık, Yeni Ufuklar, Dönemeç... gibi dergilerde yer alır.

Tekrar ara istasyona çekilen yazar öğretmen iken önce Ula'da Halet Çelebi ve Nail Çakırhan ile karşılaşır, sonra Yusuf Atılğan'ın köyü Hacırhımanlı'da göreve başlar. Bu karşılaşmalar, Şahan'ın yaşamında farklılık yaratır. Yusuf Atılğan ile arkadaş olurlar. Köyde edebiyat, sanat üzerine sohbet ederler sık sık.

Şahan emekli olduktan sonra face sayfasındaki günlükleriyle dikkat çekmeye başlar. Okurlar onun iç ve dış dünyasını merakla bekler bir sonraki günde. Bu yazılarla iyi gözlemci olmasının yanında insan ruhunun derinliklerine inmesini bilir. Aslında Şahan'ın en önemli özelliği 1988'in yaz dinlencesinde Manisa'dan trenle gelip Karşıyaka (İzmir) Merkez Postane'nin önünde işporta çorap satmasıdır.

Bu, bir insanın kendini gerçekleştirmesinin en önemli aşamalarından biridir. Sizler bir yılanın kabuk değiştirmesi olarak da düşünebilirsiniz.

Yazar, ele aldığı bir edebi yapıtı incelerken metindeki olgu, düşünce, duygu, bağlam, çözümleme; kişi, karakter ve tiplere *bütün/parça; parça/bütün* olarak bakar. Sokaktaki insanı çok iyi tanıır. Çünkü o *bir çorap tezgâhının* önünde binlerce insana bakmakla kalmaz tezgâha yaklaşanların iç dünyasını tanımaya çalışır.

Sözünü ettiğimiz kitapların dışında günümüz dergilerinde de yazıları çıkar; Akatalpa, Kitap-lık, Şehir, Artemis, Sarmal Çevrim...

Halil Şahan'ın son yıllarda ele aldığı çalışmalarını şiir üzerinedir. Arada öykü üzerine yazılar yazsa da şiir onda daha ağır basmaktadır. Eğer ray değiştirmezse!

Kitabın adından da anlaşılacağı gibi *Tek Şiir*'de yer alan yazılar, bir yazarın bir şiirini ele almaktadır. Bu yazılarda her

ne kadar keskin bir eleştiri görmesek de deneme ve çözümleme tadı kendini gösterir.

Tek Şiir'de yer alan yazarlar;

Mehmet Mümtaz Tuzcu, Yusuf Alper, Hüseyin Peker, Hüseyin Yurttaş, Ali Özgür Özkarıcı, Osman Serhat Erkekli, Hüseyin Ferhat, Elif Sofya, Hüseyin Alemdar, Melih Cevdet Anday, Süreyya Berfe, Enis Batur, Fahrettin Koyuncu, Karacaoğlan, Didem Madak, Yunus Koray, Vedat Yazıcı, Arife Kalender, Veysel Çolak, Faruk nafi Çamlıbel, Nahit Ulvi Akgün, Tataryan Lokman, Cevat Çapan, Bülent Elitok.

Tek Şiir yazarın önsözüyle başlar.

Ele alınan ilk şiir *Yaşama Bağışladım*'dir. M. Mümtaz Tuzcu'nun bu şiirindeki ölüm teması üzerinde durulur. Sonra şairin şiir dili ile ilgili özellikleri ele alınır örneklerle. Tuzcu için kendine has bir şiir dili yarattığı saptamasında bulunur Şahan. Yazının sonlarına doğru şöyle der, "*Tuzcu, oluşturduğu şiir diliyle, insanımızın kültürel ve teknolojik gelişmeler karşısında bocalayışına, giderek yabancılaşmasına da ışık tuttu.*"

Halil Şahan'ın ele aldığı şiir incelemelerinde bir kaynak ya da bir yazardan alıntı ya da gönderme göremeyiz.

Bana göre Halil Şahan'ın özgünlüğü burada yatıyor. Çünkü o, edebiyata giriş çıkışlar yapsa da edebiyattan uzak durmamıştır. Yaşam gözlemleri, dergi-kitap okumaları, yazar, şair dostlarıyla sürekliliği onu beslemekle kalmaz yazında özgün düşünceler de oluşturmasına katkı koyar.

Her şiir incelemesinde belirgin bir yöntem bulamayız Şahan'ın yazılarında. O, metinden yani şiirden yola çıkarak yönünü saptar. Şiir ona yol gösterir desek yanlış olmaz diye düşünüyorum.

Tek Şiir'de ele alınan yazılarda, üzerinde çalışılan şiirin dışında o şairin bir başka çalışmasından da söz edilmez. Salt ele alınan şiirsel metin söz konusudur as'lanan.

Halil Şahan bunu şöyle dile getirir, "*Bir şairin bir kitabıyla ya da şiir toplamlıyla ilgili yargılar ileri sürmek, o kadar zor değildir. Asıl zor olan tek bir şiirin kulcal damarlarına kadar girerek onun estetiğini yüze çıkarmaktır. Tek Şiir'de bunu yapmaya çalıştım.*"

Günümüzdeki eleştiri ve inceleme tartışmaları ara ara alevlenip sönsen de bir sonuca varılamamakta. Oysa çoğu edebiyatçının zihnindeki soru şu olsa gerek, *edebiyatımız eleştiriden neden uzak?*

Tek Şiir, bu sorunun yanıtını vermese de -ki görevi bu değil zaten- okurun zihninde bir çağrışım yaratır diye düşünüyorum. Ayrıca, *eleştiri türünü edebiyatımızdan nasıl uzaklaştırdık?* diye sormadan edemiyor insan.

Bu soruların yanıtını zihnimiz ararken, bir taraftan da Şahan'ın inceleme yaklaşımına bakmak yararlı olur diye düşünüyorum.

Şiire ilgi duyanların dışındakiler için de önemli bir çalışma *Tek Şiir*.

Özellikle okullarda şiir çalışmaları yapanlara iyi bir

Kaynak:

* *Tek Şiir*, Halil Şahan, Klaros Yayınları, 1. Bas., Aralık 2022 Ankara

Ekrem ACAR

ADEM İLE ÂDEM

*“Bugün bir ölüm çağırmayın, birçok ölümü davet edin.”
(FURKAN suresi, 14. ayet...)*

ölüm Rûmî
mayası mânânın
o dört başı mamur adem
her deminde
tüm “oluş”u nakşeden
oynak ruhuna âdemin

o beşibirerde akit
o yek başına süs
yârinin tek kozu Rûmî
kalbe değen tek sözü

ölüm Belhî
vesilesi yaşamın
vaktin gelip
nar gibi açılması zamanın,
acuna nar gibi saçılması canın

ölüm, başka bir lisanın
gül gibi şakıması Rûmî

Ahmet YILMAZ

İZMARİT

Sigaranı yak sigaranı söndür Me-Na
Dumanını çek dumanını üfür
Yedi yaşında öldürdüm ilk aşkı
Yedi yaşında kim benim gibi üzülür

Parmakları derin kesilmiş çocuğun
Ölüm favorisi en yalın akıbet
Acıya su verdin mi çabuk geçecek
Deli gömleği bu, Me-Na senin oğlun

Şehre adak adadım sislere çan takarak
Kalbimi ucuz dövmelerle soldurdum
Me-Na bir bak, gülün sonu uçurum
Kar değil başımızdaki Me-Na, kanlı başak

Sus Me-Na, çatıda yaşıyor onlarca güvercin
Marlon yoksul diye o filmi çok izledim
Marlon’un yumruğu sertti Me-Na, sözlerim eski
Gökyüzünü Me-Na, ben hiç görmedim

Me-Na hangi âşık teslim olmuş gerçeğe
Yazı yalan, kim demiş dünyadan ötesi yok
Şimdi dağları arıyorum, donmuş gölleri
Sokak da aynı artık eve dönmek de
Seni çalan şarkıyı, Me-Na, özlüyorum

İlgin YAROĞLU

SALİHA

Gıcırıyor dedemin yüklüğünün kapısı
Ardında lime lime olmuş bir şehir
Hayalet sözcükler mırıldanıyor
Saliha’nın gerdanında iğne oyası
Dut ağacının altına bir fotoğraf gömüyor
Biz sandık ki utancımız hep bu sokakta
cam bakışı, kanatsız kuş krokisi
Ölçeği bozuk bir pergel
Bilmediğimiz ayıplar çiziyor avuçlarımıza

Arka odada kucaksız bayram
toz şeker kokusu yeşil bidonda
Saliha elinde bir tahta kaşık
incir çekirdeğine az gelmiş ismi
Harflerini şekerlere banıyor
Biz sandık ki bu sandıkta oradan oraya
göç eden şehir
dantelli acıymış taşınan adlarımızda

Gıcırıyor dedemin yüklüğünün kapısı
İki ters bir düz büyüyor şehir
İşlenmiş günlerine bozuk bir nakış
Kargacık burgacık mekik oyası
Biz sandık ki aşk eninde dikişin
Sonunda hep karınca sürüsü
Saliha incir kabuğundan bir döpyes dikmiş
Düğmelenmiş yakasında sandık lekesi

Fırat WERGER

KAPLUMBAĞA'NIN SÜRGÜNÜ

kaplumbağa'nın sürgünü
ne kadar uzun olabilir diye düşündüm,
baktım ki aynı yerdeyim
eskiden olduğu gibi aynı yerdeyiz,
hiç ilerlemiyoruz...

kaplumbağa kalbi taşıyan kızın ölümü
ne kadar taşlandı, onu hesaplamaya çalışıyorum

*(bir düzeltme: taçlandı, doğrusu öyle olmalıydı,
hani hayalini kurduğumuz dünyadan bahsediyor olsaydık
eğer)*

derler ki ölmesine rağmen
uzun bir süre daha atmaya devam edermiş kalp,
ne kadar öldürsek de kolay kolay gitmiyor
şu kaplumbağa, pardon

kadın mı demeliydim? yaşasın!..

GECEİN KALBİNDE UNUTULMUŞ BİR ŞAİR BAHRİ ÇOKKARDEŞ

Melih KARAGÖZ

1. Gecenin Kalbinde Unutulmuş Bir Şairin Biyografisi

Bahri Çokkardeş, 1954'te Yeni Pazar (Novi Pazar)'da doğmuştur. Bursa Ticaret Lisesi'nde okuyan şair, iyi bir futbol oyuncusudur. Lise yıllarında amatör kulüplerde oynamışsa da daha sonra futbol hikâyesi bitmiştir. Lise sona geldiğinde okulu bırakır. 1975 yılında bir desen atölyesinde, desinatör olarak çalışmaya başlar. Aynı yıllarda Bursa'da *Nevzat Çalığı* ve *Selami Üney* tarafından çıkarılan Yeni Nilüfer Dergisi'nde ilk şiiri "İki Yürüyüş" yayımlanır. Daha sonra şairin, "Biri Fotoğrafta Görülen", "Dolu" ve "Yeni Bir Düş" şiirlerine de yine bu dergide yer verilir.

1978 yılında Kayseri Muharebe Destek Bölüğü'nde, takım yazıcısı olarak askerliğini tamamlar. Askerde en yakın arkadaşı, aynı zamanda onun ilk şiirlerini yayımlayan ve ileride ilk kitabını da çıkarmasına yardım edecek olan *Nevzat Çalığı*'dur. Askerde bitişik ranzalarda yatıp, herkes dinlenmeye çekilince sadece onlar kitap okur; müsait vakitlerde edebi tartışmalarda bulunur ve ara sıra atışıp birbirlerine hiciv yazarlarmış.

Nevzat Çalığı onunla ilgili olarak:

"*Katı materyalist yaklaşımlarını çoğu zaman esnetiyor ve onu farklı düşüncü ve yaklaşım biçimlerine aşına kılmaya çalışıyordum. Bu çabam sonuna kadar sürdü ama o temel perspektifini hiçbir zaman terk etmedi, en zor zamanlarında bile yaşamını kendi belirledi* (Çalığı, 2009: 4)." demiştir.

Bahri Çokkardeş, askerlik görevi bittikten sonra Yugoslavya'ya gider. Burada yaşamını sürdürmeye niyetlidir ancak oradaki yaşamı buradan daha zor bulur ve birkaç ay sonra apar topar Türkiye'ye döner. Türkiye'ye döndükten sonra, Bursa'da Ardıç Otel'de resepsiyonist olarak çalışmaya başlar. Bu dönemde şiirden uzaklaşır. Şiirden uzaklaşsa da hayatının her döneminde olduğu gibi bu döneminde de okumaktan kopmaz. Daha sonra, *Bahri Çokkardeş*, bir serigrafî şirketinde tekrar desinatör olarak çalışır ve oradan emekli olur.

Sonraki yıllardaysa şiirleri Varlık, Mavi, Patika, Sonsuzluk ve Bir Gün, Akatalpa, Aykırısanat, Dize, Eliz Edebiyat gibi dergilerde yayımlanır. Akatalpa Dergisi'nde ürünlerinin yayımlandığı sayılar satış rekorları kırmış. *Bahri Çokkardeş* için *Ramis Dara* şunları söylemiştir:

"*Bir dönem kendisini Akatalpa kadrosunda vazgeçilmez saydırtan ve 14 sayımızda şiirini yayımlatan, özellikle şiirinin bulunduğu sayılarda Bursa'da derginin satış rekorları kırdığı, muhtemelen bunların parasının çoğunu küçük emekli maaşından kendisi ödeyen incelikler ve sessizlikler temsilcisi aziz kardeşimiz Sevgili Bahri Çokkardeş* (Dara, 2009:11)."

İlk şiir kitabı, *Nevzat Çalığı*'nın sahibi ve yöneticisi olduğu Sanat Kitabevi Yayınları'ndan 1998 yılının ocak ayında, Gecenin Kalbinde Unutulmuş Şiirler adıyla yayımlanır. Sonraki senelerde yukarıda bahsi geçen dergilerde şiirlerini yayımlamayı sürdürür. 2006 yılına gelindiğinde, *Bahri Çokkardeş*'in ikinci şiir dosyası Sessizlik İzleri, Yom Yayınları tarafından yayımlanır. Bir taraftan da dergilere şiir göndermeye ve yayımlatmaya devam eder.

Sessizlik İzleri'nin, yayımlanmasından bir süre sonra *Bahri Çokkardeş*, ruhsal birtakım sorunlar yaşamaya sebebiyle Bursa

Devlet Hastanesi'nin Asabiye Koşu'nda ve Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin Nöroloji Kliniği'nde bir süre tedavi görür. O, tedavi görürken arkadaşları onu yalnız bırakmamış, ziyarete geldiklerinde ondan yayımlanmak üzere şiirler istemişlerdir. *Bahri Çokkardeş*'in lakabıysa "Deli Bahri"dir. Bursa'da pek çok kişi onu bugün bile *Bahri Çokkardeş* olarak değil, "Şair Deli Bahri" olarak bilmektedir. Taburcu olduktan sonra eve kapanan şair, bu dönemde her türlü sosyal ortamdan uzak durur ve en yakın arkadaşlarıyla bile görüşmek istemez. Son aşamada yemek yemeyi de reddeden şair, 28 Eylül 2009 günü hayata veda eder. Cenazesi, 29 Eylül 2009 Salı günü, Bursa Mollaarap Mahallesi'ndeki Sarı Cami'den öğle namazı sonrası kaldırılarak, Sarıkaya Mezarlığı'ndaki, ada numarası: 107, parsel numarası: 307 olan mezara defnedilir.

2. Eserleri

2.1. Gecenin Kalbinde Unutulmuş Şiirler

Bahri Çokkardeş'in ilk şiir kitabı olan Gecenin Kalbinde Unutulmuş Şiirler, 1998 yılının ocak ayında, Sanat Kitabevi yayımlarının şiir dizisinin beş numaralı kitabı ve bu yayınevinden çıkan altıncı kitap olarak yayımlanmıştır. 89 sayfalık bu kitapta toplam 81 şiir mevcuttur. Bu şiirlerden "En Yalnız Gece" isimli olana kitap içinde iki kere rastlanır. Dolayısıyla kitapta 80 şiir mevcuttur. Kitap "sevgili anneme" ithafıyla başlar. *Ramis Dara*, bu kitapla ilgili olarak: "*Günümüz şiirinin son verimlerinden fazla haberdar olmayan, şiir deyince halkın karşısına öncelikle çıkabilen sıradan örneklerden beslenmiş birinin içsel yaklaşımıyla yazılmış biraz hazır duyarlıkları, tekrarlayan dizelerle dile getirmeye çalışan şiirler...* (Dara, 2009: 11)." diyerek bir değerlendirme yoluna gitmiştir.

Sanat Kitabevi Yayınları'nın sahibi ve şairin arkadaşı *Nevzat Çalığı* bu ilk kitapla ilgili olarak şunları dile getirir:

"*Kıvamını bulduğuna inandığı şiirler belli bir toplama ulaştığında dosyasını bana teslim etti. Tek tek her şiirini tartışarak kitabının hazırlığını yürüttüm. Bahri Çokkardeş'in "Gecenin Kalbinde Unutulmuş Şiirler" kitabı Ocak 1998'de sahibi ve yöneticisi olduğum Sanat Kitabevi Yayınları'nın 6 nolu yayını olarak hayata geçti* (Çalığı, 2009: 4)."

Bu kitabın çıkmasından sonra *Bahri Çokkardeş* kitabını, kafasına bir iskelet maskesi geçirerek, bizzat kendisi sokaklarda ve Koza Han'da satmaya çalışmıştır.

Gecenin Kalbinde Unutulmuş Şiirler, bir ilk kitap olmanın özelliklerini gösterir. Kitapta yer alan şiirler, adeta yayımlanmamış hiçbir şey kalmasın denilerek, kitaba dâhil edilmiştir. Boca edilen bu şiirlere matematiksel bir işlem gibi yapıldığında, tekrar eden sözcüklerin istatistiği şöyledir:

'Gece' sözcüğü kitap boyunca 76 kez tekrarlanır. 'Yalnız/yalnızlık' 62, 'zaman' 56, 'düş/ler' 44, 'sonsuz' 39, 'sevda/lar' 34, 'ölü/ölüm' 35, 'yürek' 33, 'gölge' 32, 'sessiz' 29, 'aşk ile güneş' sözcükleri 24, 'gün/ler ile acı/lar' 22, 'rüzgâr' 18, 'el/ler' 17, 'ay/ ay ışığı' 16, 'gökyüzü' 14, 'anı/lar' 12 ve 'hüzün' sözcüğü 10 kez tekrar eder. Tekrarların sıklıkla yer aldığı bu şiirlerde, imgeler birbirinin içinde dönüşüp durur. Kitap boyunca tekrar eden sözcüklerle aynı simge ve imgelerin birbiri ardına dönüşüp durduğu gözlemlenir.

2.2. Sessizlik İzleri

Bahri Çokkardeş'in ikinci şiir kitabı, ilkinden sekiz yıl sonra Yom Yayınları'ndan çıkmıştır. Sessizlik İzleri adını verdiği bu kitap, 2006 yılının temmuz ayında, Yom Yayınları'nın 62 numaralı kitabı olarak yayımlanır. 79 sayfalık bu kitapta yer alan toplam şiir sayısı 66 olup üç bölüm halinde düzenlenmiştir. Birinci bölüm Düş, ikinci bölüm Düş Gezintileri ve üçüncü bölüm Düş Yalnızlığı isimlerini taşır.

Kitap; “*Kanıyla yaz: kan, tindir.*” şeklinde Nietzsche’den bir alıntıyla başlar ve her bölüm bir epigrafi ile açılır.

Nuri Demirci, Sessizlik İzleri ile ilgili olarak şu değerlendirmede bulunur:

“*Çokkardeş son kitabında düşleriyle, kâbuslarıyla, hayalleriyle, iç dünyasındaki karmaşayla, dile getirilmemiş aşklarıyla, dayanılmaz yalnızlığı ve bunaltan sıkıntısıyla yeni bir dünya kurmayı ve bu dünyayı bambaşka bir atmosferle kaplamayı başarmıştır. Aslında, gündelik yaşama biçimiyle, dış dünyayla arasına mesafe koymasıyla, hayatla çatışma içinde olmasıyla ve bu nedenle “şey”lere yabancılaşmasıyla uyumlu bir atmosferdir bu* (Demirci, 2006).”

Halûk Cengiz, kitaptaki şiirlerin atmosferini, şairin dünyasına sinen ritmi ve soluğunun partiküllerinin oranını, sözcük sayısı ve sıklığa dayandırdığı değerlendirme metoduyla belirler:

“*Toplam 46 şiirde 66 sözcük 739 kez tekrarlanmış. 10’dan fazla tekrarlanan 28 sözcük var ve bunların yinelenme sayısı 543.*

Birinci sırada ‘gece/akşam’ var: 41 kez. Evet, 46 şiirde 41 kez... Sonra Düş: 33; Yalnızlık: 30; Ses/siz/lik: 28; Aşk/ Seveda 26; Gün/eş: 24; Mavi: 24; Ay: 23; Zaman: 23; Son/suz/luk: 22; Gölge: 20; Kalp/Yürek: 20; Kara/nlık: 19; Fırtına/Rüzgâr: 17; Müzik/Şarkı: 15; Su: 15; Gül: 14; Öl/üm: 14; Göz: 13; Kendi: 12; Siyah: 12; Uyku:12; Esli: 11; Umut/suzluk: 11; Unutmak: 11; Yağmur:11; Yüz: 11 (Cengiz, 2009; akt. Demirci, 2009).”

Yine; Nuri Demirci, Bahri Çokkardeş’in Sessizlik İzleri kitabını esas aldığı ‘*Gecede Sessizlik İzleri’nin Yalnızlığı*’ isimli değerlendirme çalışması Varlık dergisinde yayımlanınca Bahri Çokkardeş, Nuri Demirci’yi görmek için tıraş olup, yeni giysilerini giyerek aynı gün, onu ziyarete gider. Bu, ‘teşekkür’ anekdotu bile onun ne denli naif bir karakteri olduğunu anlatmaya değerdir.

İki kitap için de sayısal ve istatistiksel çıkarımlar şairin, bu yöntemi benimsediğini gösterir. Onun şiir dünyasını değerlendirmeye çalışmadan önce, ilk kitaptaki yüzeysel imgelerin, ikinci kitapta daha fazla derinleştiğini söylemek gerekir. Sözcük dünyasındaki bu karamsar, içe dönük, melankolik ve marazi eğilimler şiirine yansır ve onun şiirini imgeler ağına dönüştürür. Bahri Çokkardeş için, o bir “Karabasan şairidir ve karabasan şiiri yazmıştır.” demek mümkündür. Ayrıca Çokkardeş’in iki kitabında yer alan şiirlerinin toplamı 146’dır. Kitaplara girmeyen şiirlerinin hepsi Sessizlik İzleri kitabının ardından Akatalpa dergisinde yayımlanır. Bu ikinci kitabından sonra kaleme almış olduğu ve Akatalpa dergisinde yayımlanan toplam şiir sayısı ise 8’dir. Böylece o, iki kitabı ve dergilerde yayımlanan şiirleri de dâhil olmak üzere 154 şiir yazmış, hayatı gibi yazdıkları da ilginç olan bir şairdir.

3. Bahri Çokkardeş Şiirlerinde Tema

Bahri Çokkardeş’in şiirlerindeki en belirgin temalar; yalnızlık, gece, düşler, sonsuzluk ve seveda şeklinde sıralanabilir. İlk kitabında hissedilen belirgin amatörlük, ikinci şiir kitabında kaybolurken, toplamda 146 adet olan şiirlerine sinen en belirgin duygu ‘yalnızlık’tır. Dolayısıyla Çokkardeş; bir düş, karabasan, cinnet, karanlık ve gece şiiri yazmak istemiştir.

3.1. Yalnızlık

Bahri Çokkardeş’in, ilk şiir kitabı Gecenin Kalbinde Unutulmuş Şiirler ile ikinci kitabı Sessizlik İzleri’nde en sık kullanılan sözcük yalnız ve yalnızlıktır. Yalnızlığın ilk kitapta derinleşmeyen imajlarla ifade edilmesi onun bu ilk kitabı için bir eksikliklerdir. Bu kitapta 62 kez tekrarlanan yalnızlık ile adeta

dışarı çıkarılması gereken bir hissin, doğru ifadelerle sağlanamaması gibi bir durum ortaya çıkmıştır denebilir. İkinci kitaptaysa yalnızlık 30 kez tekrar edilir. Bu şiirlerde şairin ifadelerinin olgunlaşmaya ve adeta hissetmediği duyguları şiire sokmadığına şahit olunur.

Bahri Çokkardeş, Sessizlik İzleri kitabının yayımlanmasından bir süre sonra birtakım ruhsal rahatsızlıklar geçirmiş, çeşitli hastanelerdeki tedavilerinin ardından, kimseyi görmek istememiş ve hayatında da salt yalnızlığı tercih etmiştir. Onun şiirlerinde en çok geçen sözcüğün yalnızlık olması, hayatının son aşamasında da yalnızlığı tercih etmesinin sebebi şöyle açıklanabilir:

“*Bir sanatçı için geçerli olabileceği gibi sıradan insanlar için de geçerli olan bir durum; patolojik yalnızlık olabilir. Bu durum psikiyatri alanında, en başta depresyonla (melankoliyle) yakından ilgilidir. Sonra şizofreni vb... Depresyonun en temel belirtilerinden biri yalnız kalma isteği ve kişinin kendisini toplumdan soyutlamasıdır.*

Psikodinamik açıdan yalnızlığın mutlaka bir gereksinim olduğu ya da nesnel karşılığının olduğu söylenebilir. İnsanlar benliklerinde taşıdıkları; ya da bilinçdışı (id) yapılarından alarak kullandıkları enerjiyle ilişki kurarlar. Kişinin libidinal enerjisi son derece azalmışsa doğal olarak ilişkilerini de azaltacaktır. Kendine çekilecek, hayatta kalabilmenin en temel koşulu olarak her şeyi en aza indirecektir. İlişkiler kısıtlanacak, yalnız kalınacaktır (Alper, 2001: 61-62).”

İlk şiir kitabı Gecenin Kalbinde Unutulmuş Şiirler’de, “*Dolaşırken gece yalnızlıkları/ gölgelerde* (Çokkardeş, 1998:14).” ve “*Kapısı yok yalnızlığın/ Ne de ölümün/ Sor hatırım sessizce/ Kanayan yaranın* (Çokkardeş, 1998: 65).” diyen şairin, imgelem gücünün yer yer kuvvetli olduğu gözlemlenir. Ancak, “*Şimdi herkes yalnız sanmada beni/ Oysa yalnız değilim kendimle birlikteyim* (Çokkardeş, 1998:17).”; “*Anlarım insanın insanlığını/ Yalnızlığı anladığım kadar* (Çokkardeş, 1998: 36).” ve “*İki yalnızlık kendi yalnızlığında/ Sakınmadık sevdamızı* (Çokkardeş, 1998: 49).” gibi alelade ve sığ dizeler de bu ilk kitapta göze çarpar. “*Yalnız değilim bu her zamanaki dalgınlığım* (Çokkardeş, 1998: 17).” diyen şair; “*Ve bir geçiştir gökyüzü/ Geçtiştir biraz daha/ Yalın yalnızlığımıza* (Çokkardeş, 1998: 21).” diyerek, bu halin onda sürekli olarak var olduğu hissini uyandırmaya çalışsa da zaman zaman bunu başaramaz ve “*Unutuldu kalbim/ Yorgun bir ateş gibi sessizce/ Üşürken dizlerinde yalnızlığın* (Çokkardeş, 1998: 25).” diyerek, yalnızlığı hissettiği ve bunu da bazı dizelerde okuyucuya aktardığı söylenebilir. Ayrıca o yalnızlıktan bahsederken, ilk şiir kitabında daima teşhis sanatını kullanarak, yalnızlığa görünmez bir hüviyet verir, “*İşte dansı yalnızlığın/ Uçurum düşlerinin dönüşü/ Aşk perisi kılığında/ Nar rengi akşamlara* (Çokkardeş, 1998: 55).”; “*Dinle yalnızlığım/ Usulca gezinen gün ışığını/ Okşa geceyi* (Çokkardeş, 1998: 41).” ve “*Taşırken günü acı anılarla/ Sonsuz gece yolculuklarında yüreğimiz/ Tek dostu yalnızlıktır her zaman* (Çokkardeş, 1998: 76).” diyerek, basit söyleyişlere düşse de, “*Gölge kapıyı araladı/ Göründü silueti yalnızlığın/ Birdenbire ulaştım acının yüreğine* (Çokkardeş, 1998: 26).” gibi dizeleriyle, bu durumu görünür kıldığı, kuvvetli imgeler de kullanır. Şairin yalnızlıkları sonsuzdur. Sonsuz sözcüğünü çok kullandığı şiirlerinde yalnızlığı da sonsuz görür ve “*Bu yüzden dinlenir/ Delice dolaşan kanda/ Sonsuz yalnızlıklar* (Çokkardeş, 1998: 30).” diyerek yalnızlığının sonsuzluğundan bahseder.

İkinci şiir kitabı Sessizlik İzleri’nde, “*Yalnızlığımı/ Yolda bulmadım/ Düelloda karanlıkta* (Çokkardeş, 2006: 68).” diyen şair, yalnızlığına değer vermeye, onunla hemhal olmaya başlar ve “*Bir tek/ Yalnızlığım/ Bekletmedi beni* (Çokkardeş, 2006: 18).” derken de yalnızlık ve şairin ayrılmaz bir bütün olmaya

başladığı söylenebilir. Yalnızlığı, doğan günün ilk rüzgârıyla başlar, “*Sabah rüzgârının sessizliğinde/ Sonsuz yalnızlık şarkısı* (Çokkardeş, 2006: 78).” akşama gider, “*Hüziün yalnızıyım bu akşam/ Cebimde yüreğim/ Ellerim kan revan* (Çokkardeş, 2006: 51).” oradan, karanlık geceye varır, “*Gece/ Dört duvar bir yalnızlık* (Çokkardeş, 2006: 16).” Bahri Çokkardeş, yalnızlığına isyan etmektense ona razı olmuş, kabullenmiş gibidir, “*Sevdalardan sevda/ Acılardan acı beğen/ Sonsuz yalnızlık büyüyle/ Yaralı yüreğim* (Çokkardeş, 2006: 67).” Bu kabullenişle birlikte, “*Yalnızlıkta olmayacak/ Bir gün sensiz* (Çokkardeş, 2006: 20).” diye seslenen şair, dünya adına, “*Benzemesin yeryüzü/ Soluk resmine yalnızlığın* (Çokkardeş, 2006: 59).” diyerek istekte bulunur.

İlk kitapta derinleşemeyen yalnızlık duygusu, ikinci kitapta derinleşip, adeta dibe vurmuştur. Şair, adeta kâbuslardan uyanarak, gecelerden, gölgelerden ve boğucu havalardan geçerek bir atmosfer yaratarak bunu hâkim duygu kılmıştır, denebilir.

3.2. Gece

Bahri Çokkardeş’in ilk şiir kitabı Gecenin Kalbinde Unutulmuş Şiirler’de, ‘gece’ sözcüğü en fazla tekrarlanan sözcüktür. Bu kitapta yer alan 80 şiirde 76 kez gece sözcüğünü tekrar eder, yani hemen hemen her şiirde bu sözcüğü bir kez kullanmıştır. Kitabın isminden de anlaşılacağı gibi şairin geceyi dost edindiği söylenebilir. İkinci şiir kitabı *Sessizlik İzleri*’nde, gecenin yanında akşamı da çokça kullanır. Bu kitapta yer alan 66 şiirde 41 kez gece ve akşam demeyi tercih eder.

İlk kitabın girişinde yer alan, “-Emri kim verdi/ -Güneşi kim söndürdü/ - Gece/ -Gece kim/ -Gece Ben’im” diyen şair, geceyi ören örümcek ile de dosttur. “*Gece yalan söylemez/ Gölge olma/ Gölgenin sahibi ol* (Çokkardeş, 1998: 40).” diyen şair, “*Ben o gecelerde büyüdüm/ Soğuk gecelerde/ Anılar rüzgâr meleklerinin/ Gizemli şarkılarıyla doluydu* (Çokkardeş, 1998: 46).” diyerek geceyle dostluğunun, gece oluşunun, geceye güvenin sebeplerini de böylece açıklar. Geceyi ifade ettiği mısralardan bazılarında, geceyi yalnızlıktan kurtararak ettiği, sabaha erdirmek istediği ifade edilebilir. Buna sebep olansa sabahı bir çıkış gibi görüyor olmasıdır. Tüm sanrılarında sıyrıldığı bu vakti yer yer gece gibi düşlese de gece gördüğü ve hissettiği tüm kâbuslar, güneşin doğmasıyla sonlanacaktır. “*Gün olur/ Güneşi damarlarımda duyurum/ Ve geceler bana göre değil/ Sensiz/ Geceleri ağlarım* (Çokkardeş, 1998: 61).” diyerek basit söylemlere düşse de, gece için hissetmediklerini söylemekten kaçmıştır. “*Ey güneşle oynadığım/ Masalcı zaman/ Düşlerimi geri ver/ Geceyi uyandır sabaha* (Çokkardeş, 1998: 55).” diyerek geceyi teşhis eder. Yalnızlığı da ilk kitapta daima teşhis sanatını kullanarak ifade eden şair, geceyi de teşhis etmeyi tercih edip, “*Salınır uzun saçları gecenin/ Alaca karanlıkta* (Çokkardeş, 1998: 57).” ve “*Gecenin gölgesinde/ Bildiğim bir zaman var/ henüz uzakta* (Çokkardeş, 1998: 57).” diyerek bunu görünür kılar. Gece sözcüğünü, kitap boyunca genellikle sonsuz ile birlikte kullanarak, tamlama yoluna giden şair, gecenin onun içinde adeta bir sonsuzluğa aktığını hissetmiş ve bu hisle şiirlerini oluşturmuştur denebilir.

İkinci şiir kitabı *Sessizlik İzleri*’nde de ‘gece’yi kullanmayı sık sık tercih eder. Bu kitaptaki şiirlerle beraber gece, artık kâbuslara açılan bir kapı gibidir, “*Garip bir esrimayla/ Uyandım geceye* (Çokkardeş, 2006: 66).” demektedir. Gecenin bekçisi gölgeyse daima, kuytuda, köşede, gecenin bir noktasında şairi, karabasanmışçasına takip etmektedir, “*Düşten gece/ Başı gövdesinden ayrılmış gölge* (Çokkardeş, 2006: 10).” diyerek onu tarif eder ve “*Karanlık bir gecede/ Açılır yarasalı evin kırmızı penceresi/ Kör düşlerin bekçisine*

(Çokkardeş, 2006: 12).” der. Bu bir kâbus halidir. Cinnetlerini, kâbuslarını, karabasanlarını örten ve görünmez kılan geceyle münasebeti sabaha dek sürer, “*Düşler geceyi sever* (Çokkardeş, 2006: 48).” diyerek, geceye sessizce süzülür, “*Gizlice geceye girdiğimde/ Yağmur durmuştu güne yağıyordu/ Dokundum düşüme sessizlikle* (Çokkardeş, 2006: 22).” der. Tüm bunların yanında gece, yalnızlığının da en belirgin mekânıdır çünkü “*Gecelere düşer yalnızların/ Mahzun gölgeleri* (Çokkardeş, 2006: 77).” Geceleri şehrin uğultusu susar, insanlar kalabalığı susar, gece düşünen insanın sığınağıdır. Geceleri insanın kendini dinlemesi ve kendini anlaması için yalnız kalması gerekir. Bahri Çokkardeş de bu yalnızlıktan nasibini alır, “*Gece/ Dört duvar bir yalnızlık* (Çokkardeş, 2006: 16).” ve “*Gece yalnızlar için/ Mevsimsiz adalar sisler/ Köpek seslenişleri/ Uzak kıyılar* (Çokkardeş, 2006: 26).” der. Gecenin bu kâbus hali onda süregündür.

3.3. Diğer Temalar

Bahri Çokkardeş’in şiirlerinde yer alan diğer temalardan biri de ‘düş’tür. İlk şiir kitabında 44 kez, düş demeyi tercih eden şair, ikinci kitabında bu sözcüğü 33 kez kullanmıştır. Bu düş hali bazen anıların özlemiyle dile gelir, bazen bir karabasan halini alır, bazen de şair geleceğe, düşleri vasıtasıyla seslenir. “*Beni düşünde sakla/ Ne yalancı bir yüz ne ayrı bir gün/ Olmasın bizimle/ Ay ışığında gecedem başka* (Çokkardeş, 1998: 11).” diyerek sevdiğine seslenir ve yine düşleri vasıtasıyla ulaştığı sevdiğinin, şairi oraya almayışına, “*Düşlerine bile almazsın yüzümü* (Çokkardeş, 1998: 20).” diyerek sitem eder. Düşlerde de gölgeler yakasını bırakmaz, “*Ey derin düşlere yazılmış/ Gölge/ Tüm zamanların/ Beklediği yerde/ Bekledim seni* (Çokkardeş, 1998: 41).” diyen şairin, gecelerde ve düşlerde yareni de gölgelerdir, “*Sonsuzluğu/ Anlamaktır sevmek/ Ve bir gölgenin ardından/ Dalıp gitmek/ Düşlerin sessizliğine* (Çokkardeş, 1998: 51).” diyen şair, düşlerin ve gecelerin sessizliğine, yalnızlığına gölgeler aracılığıyla giriş yapar. “*Ey uçurum sessizlikleri/Benimle olun/ Düşlerini arayan/ Öksüz çocuğu gibi gökyüzümün* (Çokkardeş, 1998: 53).” dediği ilk şiirlerinden sonra uykuyla uyanklık arasındaki bir noktada, düşlerinin yerini *Sessizlik İzleri*’yle birlikte karabasanlar alır. O zaman, “*Yürüdüm seslerle/ Konuştum kendi kendimce/ Ağaçtan ormana geçtim/ Kendi yüzünü aradı yüzüm* (Çokkardeş, 2006: 22).”; “*Bir cellât bir cellâdı asar/ Uyanır/ Boğuk çılgınlık/ Düşlerden acıyla kan* (Çokkardeş, 2006: 44).” ve “*Bir akşam vakti/ Lal uykusundan/ Çağrıldı anka/ Karanlıklar vadisine* (Çokkardeş, 2006: 52).” diyerek, bu karabasan halini tüm ayrıntılarıyla şiire sokar. Bu düşler adeta bir paranoya hali gibidir. İçine gömüldüğü bu sabit atmosferde, yolculuğu sürekli içine doğru yapar ve düşlerine ulaşır.

Bahri Çokkardeş şiirinde, yer alan bir başka tem ise ‘sevda ve aşk’tır. Gecenin Kalbinde Unutulmuş Şiirler’de, 34 kez sevda/lar diyen şair 24 kez de aşk demeyi tercih eder. *Sessizlik İzleri*’nde ise aşk ve sevda sözcüklerini, 26 kez dile getirir. İlk şiirlerinde sevdayla ilgili, yapay denecek söylemler içerisinde bulunur, “*Beni kalbinde sakla/ Yalnız ve sessiz/ Hiçbir yerin ve zamanın olmadığı/ Orda çiçek kokuları arasında* (Çokkardeş, 1998: 11).” ve “*Sen beni sevmezsin bilirim/ Hiç anmazsın gelmem aklına/ Ama ben seni hep/ Yüreğimden bilirim* (Çokkardeş, 1998:20).” gibi, mısralar oluşturur. Sevdiği için, “*Gecenin hüziün sabahıdır/ Senin yüzün* (Çokkardeş, 1998: 33).” diyerek, gerçekten içten duyumsadığı mısralar da yazmıştır. Bu hissederek söylediği mısraları ikinci şiir kitabında giderek arttırır, “*Emanet bir yaraydın/ Taşydım kalbinde* (Çokkardeş, 2006: 26).”; “*Aşk/ Cehenneme ortak olmaktadır çünkü* (Çokkardeş, 2006: 29).” ve “*Sendin/ Sabah*

Umut TEMÜR

RÜZGÂR

Birden esinti olunca
Kendiliğinden kollarım
Rüzgâra açıldı

Gün boyunca
Dilime dolanan bir şarkı gibi
Bu rüzgâr üzerimden ayrılmadı

Nisan 2024

rüzgârının sessizliğinde/ Sonsuz yalnızlık şarkısı (Çokkardeş, 2006: 78).” der.

Sonuç

Bahri Çokkardeş, belirli duygular ve temalar etrafında, belirli sözcükleri kullanarak, bir düş haliyle –karabasan da denebilir– şiirlerini oluşturma yoluna gitmiştir. İlk şiirlerinden, son şiirlerine kadar belli bir söz dağarcığı etrafında kurduğu bu dünyada içsel yolculuğu hep gecenin gölgeleri vasıtasıyla düşlerine doğru olmuştur. O bu kâbusları kaydederek, sabaha ulaşmış ve şiirini bu ruh halinin getirdiği sessizlik izleriyle kaleme almıştır. İlk şiirlerinin yayımlandığı tarihten, son şiirin yayımlandığı 2008 yılına dek, toplamda 154 şiir yazmış, bunları iki kitap halinde yayımlayan şair; ilk kitabında yer alan amatör ruhu, ikincisinde kapının dışında bırakmıştır. İlk şiirlerindeki tekrar eden dizelere ve tekrarlara dayalı monotonluğu ikinci kitabında ve kitap dışı kalan şiirlerinde bırakmış, hissettiği, yaşadığı ve sindirdiği girift duygulara dayalı bir şiir oluşturmuştur. İlk şiirlerinde yer alan, şiir boyunca tek mısradaki etkili sözler söyleme isteğini daha sonra terk ederek, şiir boyunca etkili ve çarpıcı imgelere dayalı bir şiir kurmuş; ilk şiirlerindeki kapalı imgelerle boğduğu ve bir saatin tik-taklarını andıran sabit söylemleri, daha sonra yıkmıştır.

“*Kendi düşüne ağladı İshak* (Çokkardeş, 2006: 32).” diyen şair *Bahri Çokkardeş* için, gece kâbusları ve derin yalnızlığı içinde, kendi düşüne ağlayan bir İshak gibi, gecenin kalbinde unutulmuş bir gölgeler bekçisidir, demek mümkündür.

KAYNAKÇA

Alper, Yusuf (2001). *Şiir ve Psikiyatri Kavşağında*. İstanbul: Okyanus Yayın.

Atlansoy, Kadir (1998). *Bursa Şairleri Bursa Vefeyatnamelerindeki Şairlerin Biyografileri*. Bursa: Asa Kitabevi.

Çalıklı, Nevzat (2009). “Bahri Çokkardeş’i Uğurlarken”, *Onaltıkkırkbeş* dergisi, S: 32.

Çokkardeş, Bahri (1998). *Gecenin Kalbinde Unutulmuş Şiirler*. Bursa: Sanat Kitabevi.

Çokkardeş, Bahri (2006). *Sessizlik İzleri*. İstanbul: Portakal Yayınları.

Dara, Ramis (2009). “Hayatı Şiirleştiren Kitaplar”, *Akatalpa* dergisi, S: 119.

Demirci, Nuri (2006). “Sessizlik İzleri”, *Varlık* dergisi, S: 1190.

Demirci, Nuri (2009). “İzdüşüm XI”, *Elizedebiyat* dergisi, S: 11.

Demirci, Nuri (2009). “Bahri Çokkardeş’in Hamak Macerası”, *Elizedebiyat* dergisi, S: 12.

Dilek BAYRAM

GÜNLERE DAİR

I.
Günün gizli saatlerinde
Akışındayım suyun
Arada bir takılıyorum ağaç dallarına
Durdurmuyor dallar beni
Durdurmuyorum kendimi.

II.
Yıkılan dünyaların altında yeni dünyalar beliriyor
Kuşların ve bulutların en özgür anlarını resmeden ressam
Sevgi nedir bilmeden büyüyenlerin gözlerini de resmetmeli.

III.
Yalnızlığı sevmenin eşiğinden döndüm sabaha karşı
Isıran soğuğa inat ellerim eldivensiz
Başboş kalabalıklara karıştım kimse ile göz göze gelmeden
Adımlarımı saydım
Geceden açık unutulmuş neon ışıklarında ne dağ ne deniz
Görünmüyordu buralarda
Dümdüz sokakları arşınladım
Havuzun sularına bıraktım can sıkıcı düşüncelerimi
Eksi bilmem kaç ile donmasını diledim bozuk para atmadan.

Dilaver KORKMAZ

ŞAİRLER MUHALİF ÖLÜR

Dedi bu asiliğin niye?
Dedim şairler muhalif olur

Dedi pekiyi her şeye mi karşısın?
Dedim bir tek haktan yanayım

Dedi en çok neye karşısın?
Dedim düzülenin susturulduğu düzene karşıyım

Dedi biraz edepsizsin sanki?
Dedim edebimizi korkaklık sandılar

Dedi bu kafayla çok yaşamazsın
Dedim olsun şairler muhalif ölür

Şerif TEZGÖRENLER

GÜNAYDIN

Sabah çiyi gibi ürperişlerin
Bir fincan sıcak çay burukluğunda gülüşlerin
Orta şeker kahve tadında neşelerin
Akşam kızılı ve gri korkuların var senin

GÜNLÜK

Osman Serhat ERKEKLİ

1081

Mustafa Köz şiir gazetesi *Çıngıraklı Sokak* ile şairlerini boşuna yaşamadığına inandırıyor; şiiri sokağa taşıyor.

1082

Hayat dolu arkadaş Hüseyin Alemdar'ın yavru köpeği Barbar'ı öldürmüş, yabandan gelen köpekler. Aradığımda ağlıyordum.

1083

Murat Karacan dokuz gün Hongkong, Pekin ve Şangay'da kalmış. Bu üç şehir farklı statüde ama bir mânâda berabermiş. Yaklaşık iki gününün de yolda geçtiğini belirtmek gerek. Bir insan o kadar uzaklarda ne yapar... Obsesyonum tetiklendi düşününce.

1084

Ozan Öztepe bahçesine bir şeyler ekiyor ama salyangozlarla baş edemiyor. Aynı dert Ramis Dara'nın da başında.

1085

Bir yumurta nasıl oluşuyor? Eskiden hayat bilgisi derslerinde de anlatmamışlardı. Merak! Gerçi belgeseller gösteriyorlar.

1086

Usta şair Uyaroğlu'yla konuşuyorduk arada. Biraz mütehakkim geldi bana. Uzaklaştım. Sanırım kırıldı.

1087

Koahım çok iyileşti. Demek ki almayı bıraktığım tansiyon ilacı Dideral nefes darlığı yapıyormuş. Artık daha sık dışarı çıkabiliyorum.

1088

Eşim Sevil Avşar'ın çoğu *Akatalpa*'da yayımlanan, orijinal ve yeni tespitler içeren, tüketiciliği ve teknolojiyi sorgulayan, mesela soyut mal, soyut sermaye (bilgi) gibi tabirlerden söz eden, Marksizm'i yeniden yorumlayan denemeleri *Trajik Ekran Çağı* adlı kitapta toplanmıştı. İlgi görmedi ne yazık ki!

1089

Bana gelen kitaplar:
Bak Youtube "Ramis Dara Tahtakale Buluşmaları"
(video)
Ramis Dara, *Kırların Sırları*, 2 Cilt 1400 sayfa (Bitkiler Kitabı)
Ramis Dara, *Kurttutan Destanı* (Köyüne Maniler)
Yeprem Türk, *Maraş Depremi Vesilesi İle Şiir* (Kuruluş Dergisi Mart-Nisan 2024 Sayısında kitap neşriyatı)
Ali Haydar Haksal, *Gül Mayıs Güllü* (şiir)
Serdar Koçak, *Nazistan* (aşk şiirleri)
Aykut Nasip Kelebek, *Güneş Eski Resmini Bulana Dek* (şiir).

VEZİNLERE VEDA'DAN

Yeprem TÜRK

1530 doğumlu Fransız yazar, siyaset bilimcisi, düşünür Etienne de La Boetie, 1550'lerdeki monarşik düzen içinde 'gönüllü kulluk' diye bir şeyden bahseder, *Gönüllü Kulluk Üzerine Söylev* adlı eserinde. Ve kitabımı Odysseus'un, karşısındaki bir topluluğa seslenişi ile açar: 'Göremem hiçbir iyilik birçok efendinin olmasından. Yalnız tek bir kişinin efendi, tek bir kişinin kral olmasıdır gereken.' Ve La Boetie, bir söylevin bir parçası olan bu hitap cümleleri için şunları ekler: 'Benim burada üstünde durmak istediğim sorun bu kadar insanın, bu köy, kent ve bu kadar ulusun nasıl olup da, erkini, yalnızca onların kendisine verdikleri güçten alan tek bir tirana katlanabilmeleridir.' Ancak La Boetie, burada önemli bir farkı ıskalıyor. O da şu: Eskinin Grek sosyal hayatında ortaya çıkmış söylev geleneğinin ruhunun, kozmolojisinin başka olması. Söylevi icra eden liderlerine bağlılık anlamında, aşağıdaki topluluğun lidere bakışı hiç de Ortaçağ'ın feodal Avrupa'sına benzemez. Arada aşağıdan yukarıya doğru gönüllü bir bağlılığın getirmiş olduğu hiyerarşik bir düzen var. La Boetie, bunu göremiyor. Kendi çağından bakarak yorumluyor eskiyi. Wigizm yapıyor. Ve liderde gözükene o yıllarda La Boetie'nin deyişiyle 'sade iki el iki ayak' değil. Orada birlik var, düzen, nizam, hak arayışı var. Ortak yürünen bir yol var. Yoldaşlık var. Odysseus'un söylevinde de bu ruh bulunur. Perikles'in Cenaze Söylevi'nde de. Sosyalist ya da komünist vezindeki edaya da bu Yunan Söylev geleneğinin kozmolojisi hâkimdir. Marx'ın *Kapital*'inde bu, yoktur ama. Daha doğrusu böylesi bir belagat metafiziği inşa edecek bir dimağın Marx'ta olduğunu söylemek hiç mümkün değil. Marx'ı, Hegel'in köle efendi diyalektiği etkilemişti. Hegel'se bu kozmolojiyi zaten Marx'tan önce, köle efendi diyalektiğine dönüştürerek almıştı. Yıkımsı yani. Hegel'in de söylediği gibi değildi, o ruh. O ruh başka idi. Bu söylev edası, sosyalist vezne sanatçılar ve şairler eliyle getirilmiş bir şeydir. Politbüroalarda ve yoldaşlarla liderler arasında böylesi bir alt üst, ama sınıfsal değil sadece görevsel anlamda hiyerarşik bir düzen ortaya çıkmıştı. Sosyalist ülkelerdeki, kuruluşan veya kurtuluşan sonra gelen madalya törenlerini akla getirin. Orada ortada bir lider, liderin etrafında ise kademe kademe aşağı doğru hiyerarşik olarak yayılan yoldaşlar sıralanı. Lider ortada güneş gibi parlar, yoldaşlar güneşe bakan ayçiçekleri gibi bir nizam içinde lidere dönüktür. Ve ayçiçeği gıdasını güneşten alır. Ve bu birliktelik, bir hissiyatın, karşılıklı bir saygının bir sağaltımın ve umudun sonucudur. Umut ne? Emekçi, emeğin, tarihi ve insani yaşamı yeniden kurduğunu görenek öz gücünü anlamaya başlayacaktı. Böylece tarihin diyalektik ilerleyişi özgürlükle taçlanacak ve tür olarak birbirlerinden farklı olmayan yurttaşlar toplumuna varılacaktı. Liderdi, ortada duran bir tiran değildi. İdeolojik bir ilke haline gelmiş nizamla ilerleyen lokomotifin kaptanı yani. Sosyalist veznin en etkin en bariz tarafı bu hiyerarşik topluluk düzeni içinde, eski Yunan söylev geleneğinin ruhunu kendince tevarüs etmesiydi. Ve böylece kendi vezin kozmolojisini kurabilmesiydi. Bu nizam edasıyla geçmişten çok geleceğe hitap edebilmesiydi. Bu veznin en şiirsel en çarpıcı tarafı da burasıydı.

SEZİ

Mavi nisan sabahlarına daldığım gözlerinde gül üstü
çiylenişler tütüyor
Koyusundan bir damla kaçırmış su perisi göğsümün
sırlıklam koylarına sürülüyor
Alıyor beni benden alıyor
göçüp gittiğim derinliklerinde üşüyen mehtabın meramında
yanmalara bırakıyor

Avuç içi çizgilerinde incelen bahtın dar geçitlerinde
iyot kokulu salkımlarının yangınlarına yatırıyor
Taşıyor bel altı kalıyor çıplaklık
Gülüşlerinde kayboldukça
gerisin geri aynı hızla çiseceğinde vurduğum kuytuların
sessizliğinden
gün ışığına çıkıyor

Kurumlarından kucagın denize bir kız veriyor
Elleri tazecik bir gelinin kar beyazı duasında
Gece rengi saçları kızıl bir düetin geçkinliğinde
Boynunda kardelen mağrurluğundan bir hal
Göğüslerini yalayan menevişlerinin ışığıyla sevişiyor
Meyveciklerinin suyu gelen sarhoşluğundan şuramdan
boşalıyor

Ah senin sevmelerin koynumu süzmelerin
bakışlarının altında kalışlarımdan gitmelerin

Turkuazlarının tam köprücük inişlerine düşen yalnızlığında
şımarıyor
Esintisinin nazlı ciddiyetinde okşanıyor
Elasında yosunlandığım buğulanışlarının başımdan aşağı
eriyişlerine soyunuyor
Yükseldikçe ayak uçlarında pır pır
Kuş ısırtığı öpüşlerinin o merdiven boşluğunda kanatlan
taşkımlarından
dudaklarının azizliğine uğradığım masumiyetin saf
sezisinden sızıyor

Ah gelişlerinde tenden yürüyüşleri ırmaklarının
Ürküp şuncacık deltasında duraklayan anaforlarına beni
katışı
Kirpiğimde sızlayan gelinciklerin yarılan tomurcuklarında
kırmızıyı kanatışı
Ballanan dudularında vadilerinin bebeğini yitirişi
Sokuluşlara döküldüğümüz yaklaşımlarda parçalanıyor
zerreyi çağlayışların köpüğüne veriyor

Ah senin gelmelerin nefesten öpmelerin
Ayazlarında kuzeyin böğürtlenciklerine sulanıyor
Gün kurusu habbelerini çevreleyen hamlığın erken
olgunluğundan akıyor

Küçük kızlar geliyor küçük kızlar geçiyor ah
bir sana -ölüşlerimden bir sana bitirişlerimden -
Yanlarından çıkan yavru tüyleriyle çırpınarak
hayallerimde tutunan baharlarının sürmelerine üşüşüyor
Ay'ın sinelerinden damlayan cıvıltılarına
Okyanuslarının vaveylalarını taşıyor →

ÜÇLEME OKULU

Sanal gerçekliği koklayamazsın deneme
Yazılmayan yasalar gibi gölgeli
polar veya bipolar
Güneş yelkenlerini açtı insan
Işık hızında radar çevirmesi var
Bahaneler atlasından bir dağ seçtim kendime
İç acılarımı topladım ivmeli bir asansörde
Bir totem yaptım bekliyorum
Moleküller yağarken üstüme
Newton'un beşiğinde sıralandık yan yana
Isındı zaman eriyor saatler
Bir böcek gibi de kalkabilirsin yatağından
ve/veya vice versa

İşmarının sırlıklam nazından kayıyor serçelenişlerime
yıldızlar
Ah değgiler buz alacası
Dallarında şebnemli ağızların türküsü
Kumsallarında flu bir fecrin istiridyesi sobeleniyor

Öpüyor ah öptükçe nemde kalmış yerlerinin küllerinden
fişkırıyor
inci taneciği yıkanan uçların sütünden silkeleniyor

Can vişne eziği yanakların ahından istiyor
Direndikçe imrenişlerine direndikçe fiskıllanıyor
güllerini açıyor

Özüne değme ihtimalinin çılgılığında çırpınan duruşlarından
yüzünden kalkan tebessümlerin kelebeğine öykünüyor
Hanımeli sarıyor, hayalde gölgeye düşse bile ah
Bir defacık yüreğinin üstüne yüreği koyma uğrunda
Gizlerinde dipten yeldaların kenarlarından yelelerini
bırakıyor
Kollarında buluş bir sevdanın nazlı bükülüşlerinden
kıpırtılarının şeffaf gözeciğine dalıyor

Kandıkça kanıyor
Geceyi fisiltılarında bağırtıyor

Sevmeler kuruyor sevmeler doymuyor
Susuzluğumda yarılan belirişlerini doldurmuyor
Gök avlu adacığın geçilmiyor

Açlık areolasından son taneciğin yavrusunu sancıyor
Deli kaçık sualler tırmıklanıyor
Yeşil naz nilüferler kaldırıyor eteklerini
Sen öyle serilip keselerine vaktin epifitlerinde dokununca
akıntısına
Varlık
öylesi bir sevişmenin o alengirli kesişmesinde birleşen
coşkusuna kapılıyor
Ah hepten kaybettiğim sıcağından masmavi denizlerin kızı
damlıyor
Sessiz sedasız bucaklarında körpe düşünden uyanmış yine
bir sabah titriyor ...

Gerçekte, ırk karşıtlığının en mayalandığı toplumlar, ırkından ötürü en aşağılanmış olanlardır. Bir kere varlığından utandırdın mı, başını su yüzüne çıkaramaz. Artık tüm hayatı, varlığına işlenmiş kara lekeyi temizlemekle geçer. Bu topluluğun, dünyanın şu ya da bu kesiminde, şu ya da bu adla anılır olması fark etmez. Her durumda, onu kendi tüzesisinin karşıtı sayan bir düzen bekcılığı karşısındadır. Ocağı sönmüştür, nereye dönse, uğursuzluğuna yüz geri kapanmış kapılar önündedir. Kara damgalıdır, kanuna uygun doğmuşlar arasında yeri yoktur, görünüşü bile tiksinti uyandırır. Türkiye’ce düşünürsek; Ermeni’dir, Yahudi’dir, Kızılbaşdır, Kürt’tür, hatta komünisttir. –dindar kültürlerde baş düşman Yahudi’yken, laik toplumda komünist ya da masondur– Bunlar, vatani görece hiç sevmemektedir, işler karıştığında elâlemlerle ülkeyi bölüşecek gâvur tohumudur.

Demek ki bunlar gâvur dölü olduğuna göre, berikiler de öz evlattır. Kenetlenmeli, milli devlete, ulusa, değerlere sınımsız sarılıp surda gedik açtırmamalıdır.

Elbette ki bu gedik açtırmama, beraberinde üstünlük önceliğini de getirmektedir. Alevi, sevimliyi asla Sünni kadar hakkedemez, Kürt asla Türk’e ayakkabısını boyatamaz, güzellik ya da çekicilik salihaya özgüdür, dürüstlüğün, namusluluğun, adamlığın berikilerde zerresi yoktur. Şöyle üçü bir araya geldi mi, kazanımızı kaynatırlar, suçlu olmasalar niye fısır fısır konuşunlar? Varlıkları suçtur, tüm emelleri ayağımız altındaki iskemleyi çekebilmektir.

Böylelikle, dışına itildiği kapıdan içeri girmesine de izin verilmeyen lanet toplumu, kendinden, ırkından, inancından nefret edeceği sınıra dek o kara yalnızlığıyla baş başa bırakılır. Kabul gördüğü bir an vardır ki o da kendi toplumuna dönüp, berikiler yararına varlığını inkâr ettiği andır. Onlara duyulan nefret, inkârcı için gevşetilmiştir, öyle ki şeytanlaştırılmış topluluğun her üyesi, şeytana en az benzediği noktada kendini evrenselin üyesi saymakla ödüllendirilmiştir. Onlarla aynı hakları kullanıp aynı caddede yürüyebilecekler. Kapıcının kızı, Roman’a en az benzeyen delikanlı, emir eri, sultanın çadırına girip çıkma hakkına sahip fabrika çaycısı, bu en az benzerlik ödülünün ayrıcalıklı onurunu yaşayabilenlerdir. Lanet künyesi boynunda hâlâ asılıdır ama dışarıdan görülmemektedir.

Caddede gidip gelebildiği sürece, zamanla künyesini unuttur, kazançlı bir konuma geçmesine izin verildiğinde, Orwell’in iki ayağı üzerine kalkmış domuzlarından biridir artık, aydınlık toplumu överken ışığı sönlüklere nefret kusar, o da modern toplumun bir üyesidir sonunda.

Ama ne yaparsa yapsın, kendisi olmaya son veremez, o bir Karaderilidir ve her şeyini Karaderilice yaşar, ...e göredir. Kara derili kişi, beyaz adamla birinciliği bölüştüğünde bile, ikinci birincidir.

Böyle olunca, ırkın veya dinin kara lekesiyle damgalanmış topluluğun ruhunda, aklanmadan kalmış bir yanın hoşgörü dolu ezinci hep saklıdır, çocukluktan duyulan kavga nefreti, ileri yaşta savaş karşıtlığına dönüşür, evrensel insan hümanizmi irksiz bir dünya isteğidir. Bu isteği tutku biçiminde yaşayanlar, aşağılanmanın baskın ezincini en acı biçimde yaşayanlardır. Bu acıyı en derin şekilde duyanlar, toplumsal gizlenmeyi bir siyaset edinmek zorunda kalanlardır. Bu siyasete başvurmak zorunda kalanlar, lanet derisini üzerinden söktüp atamamanın ebedi halidir.

SAYIKLAMALAR

I. Körlük

Her şey parçalanmış körlüğe dönüşmeden önce
söyle bana sessiz dil hangisi kader hangisi irade

Yaşayabilir mi insan avuçlarının arasında
birkaç kum tanesiyle ıssız çölde

Yoksa ölmeli mi gözlerinde saklanan serapla
dipsiz şiiirde

II.

Yalnız görüneni görürler, yalnız
Bense peşindeyim kendimin

III. İçkin

İçkindir saf acıya çetrefil kalp
Yarasında ağır salınımların

Oyun dışındadır, iş dönüp de bir kabul görme yarışı başlamıştır artık. Sürekli aşılabilir duvarlar önündedir, bir öteye, çizginin öbür yanına, duvarın ardına geçme mecburluğuyla donatılmıştır. İtiliminin dayanağı acı olduğundan, sanat bu çıkışa ancak aracılık edebilecektir. Daha alt düzlemde, bir türkü, şiir, darbuka sanatı, ilahi.

Büyük duvarları aşamayan toplum üyeleri, kendi ölçülerince bir aşma girişimine yönelir. Birlik olmanın bilinci ötekinin dağıtılması demek olduğundan, ötekinin varoluşu ancak birlik bozucu bir vasıfla adlandırılır, açık saçık giyimiyle ahlaksız bir kadın, düşünceleri sakıncalı piyade, bir hain, iblistir o, hakkından gelinmesi gerekir. Birlik duygusu, milli ve dindar toplumda barış zamanını imlemez, barış birliği ötekileri kapsamaz. Yasalar bu sözde birliği korumak içindir, kimlerin yasadışı olduğu da besbellidir ya. Yasaklar yasanın yerini alır, birer imgesidir, çizgiler kalın kesinliklerle çekildiğinden, gelecek yasanın yandaşı için mümkündür, var olmanın tek olanağı ötekilerden olmamaktır. Ötekilerden, hele ki şu ekmeği ağzıyla kesenlerden, şu günlüğü üç kuruşluklardan, şu modern kültür yoksunlarından. Kapı ancak ışığın çocuklarına açıktır, liyakat koşulu onlar’dan olmamaktır. Işık sönmemelidir, bir söndü mü ak koyunla kara koyun karşıtı, dirlik düzen kaybolup gitti demektir. Böylelikle ışık, bir aydınlanmanın değil de karanlıkta koymanın nesnesi olup çıkacaktır. Ayıklama işini üstlenmiş kale dizdarları, elekçiler, ödül jürileri, yıllıkçılar, grup içinde al gülüm ver gülüm olup yaşanır ilişkiler. Işık, dışarının karanlık gerçekliği karşısında bir yasadızlık, suç ortaklığı, gizli kapaklı serbestliğidir, şöyle biz bize kalmaya görülsün, ihale usulsüzlüğü, yandaş kayırmacılık, şöyle tramvayda ışıklar sönmeye görsün, yasadızlığın ışığı yanmıştır, bir sürtünme telaşı, ödüllü grubu odaya kapanmasın, bizim oğlanlarca, yasanın ışığı sönmüş yasadızlığın mumu yanmasın, hakikat söndüçülük.

CELALİ

çöle hasret mecnunum
tenim buğday kanım esmer
kırıldı bahar dalı uykular
hafiyeler savcılar cemseler
her giden bir gün dönerim
diyerek ayrılırmış yurdundan
saçlarımda sağır rüzgâr
vebali boynumda geçmiş yılların
her sabah adımı çağırana dağ
unuttum yolunu çoktan
yaz bitti güze karıştı mevsim
kurtlar sofrasındayım şimdi
celal zabıtlarında ismim
şah cellatlarına karşı
evet celalîyim adım kalender
sözüm süngüdür ölümüm zafer

Uluay Koçak GÜVENER

TUTYE

Çınlayan ihtirasları ile yıkılmakta olan kerpiç evi saran
sarmaşık
Ne kadar tutsan da
Kollarında büyür ölüm
Güvenme yeşiline

Sündüs Arslan AKÇA

KAMBURU ÇIKMIŞ DÜŞLER

Cümleler kırık dökük, kalbim küt küt vuruyor
Bakışların tavanda saklandığı bir yer var
Tebessüm sokağına gece pusu kuruyor
Karamsar saatlerin aklandığı bir yer var

İki yakamdan tutan cefa serseri şarkı
Kafaya takmaz oldu gönül de evi barkı
Kaç vuslat gerektirir ruha bedenini terki
Hikâyedeki sonun beklendiği bir yer var

Hüzün nida edince kulak verdim sesine
Ah ile seda etsem yeis düşer ye'sine
Dudak kıvrımlarının ömür sermayesine
Kızılca gözyaşıyla eklendiği bir yer var

Eteklerinde zılgıt çaldığımız dağları
Gelirken ölü buldum bıraktığım sağları
Kader örüp durdukça zaman ile ağları
Suskun cümlelerimin yüklediği bir yer var

Her kapıyı bekleyen kamburu çıkmış düşler
Dik yokuşlar ardında sırtıyor düşüşler
Dile isyan bayrağı çekiyordu gülüşler
Sabrımın ölçüsünün yoklandığı bir yer var

Emin ORHAN

Her gün kilolarımızı merak ediyor ama zaman bulup
tartılamıyorduk.

Dana Cengiz evden at arabasının meşin dizginiyle
dayısının çengelli terazisini alıp gelmiş. Okuduğumuz
Karaoğlan resimli romanlarına daldığımızdan farkına
varmamışız.

“Hop hooop hooouuuup,” diye bağırıp elindeki
çengelli teraziyi işaret parmağında döndürmeye başladı.

Bizler ne olduğunu anlamadan o yine atıldı, “Kalkın lan
cıslaklar, kaç çekersiniz bakalım?” deyip dizgini açtı.

Azmi gözlerini belertip, “Bırak oğlum antin kuntin
işleri,” deyip ellerini duvara dayadı.

Dana Cengiz sesini muhallebi kıvamına getirip sakin
sakin, “Ağacın dalına teraziyi takalım. Dizgini salıncak
yapıp üstüne oturalım, o zaman kaç kilo geldiğimizi
öğreniriz!” deyip incecik gülmeye başladı. Onun gülüşüyle
hepimiz keklendik!

Sırayla tartılmaya başlayınca bizler tunç olduk!

Ben yetmiş sekiz, Yengeç Şaban altmış üç, Muskalı
Arif eli sekiz... Sayıları unutmayalım diye Tuzsuz Remzi
rakamları tuğla parçasıyla Refik Dayının duvarına
ismimizle kazıdı.

Gözleri nazar boncuğu gibi olan Dana Cengiz, “Bir de
ben tartılayım,” deyip dizginin üzerine oturdu. Üçümüz
yüklenerek ağacın dalına çengelli teraziyi taktık. Terazinin
ibresi yayıyla birlikte çengelden kurtulunca bizim Dana
savrulup gergedan gibi yapıştı yere.

Eli yüzü kan...

Yan sokaktan çıkan tarih öğretmenimizi görünce
hepimiz toparlandık.

Dana Cengiz hariç.

Öğretmenimiz Cengiz’i görünce, “Ne oldu evladım?”
diyerek yere çömeldi. Onu yavaşça kaldırdı. Muskalı Arif,
“Örtmenim, kütüphaneye gidiyorduk, hangimiz daha çabuk
varacak diye yarışırken Cengiz arkadaşımızın ayağı kaydı.

Tarihçi kopuk yaylı teraziyi dizgine bakıp görmemiş
gibi yaptı.

Bana dönüp, “Oooo çok güzel! Hangi kitapları
okuyorsunuz kütüphanede?” demesin mi! Kem küm etsem
de aklıma bir şey gelmedi. Yengeç Şaban bir adım öne
çıkıp, “Örtmenim biz Teksas, Zagor, Tarkan...” diye
sayarken öğretmenimiz şaşkınlıkla elini ağzına götürüp,
“Aaaaaa, bunlar da mı geliyor kütüphaneye?” diyerek bana
baktı.

Ben, “Hayır öğretmenim biz Sait Faik’ten öyküler
alacaktık...” demeye kalmadan Tarihçi yanımızdan
uzaklaştı.

Bizim kuşağın çizgi romana olan merakı bizde ne akıl
bıraktı ne de fikir!

Serap Aslı ARAKLI

DÜNYA DEFTERİ

Saçlarımı senin tarağınla taradım değişmedim
yine de sana ve kendime itaat ettim
ey kardeş ey sevgili, birbirimize sokulup büyümeliyiz
tıpkı saçları yeni taranmış kızlarımız gibi
giyinip tarandıkça küçük büyük her ten zaten öğrenci

Dağın eteğinde göl denizin ortasında dağsın bana
ey sevgili ah sevgili, tut dolaştır ama düşürme beni
defterlere ses olsam da bil ki sessizliktir benim seccadem
düşsem kendi başıma toparlanmam zaman alır
dünya defterim dediğim kalbim benden sonra kime kalır

Hayat bilgisi dersini delicesine seven bir öğrenci oldum
adını benden başkasının bilmediği kalbi ilçe Madenler'de
hayat öyle bir akıp gidiyor ki burda kendinin yeisi herkes
ne var ne yok kayıt düşünüyorum dünya defterime
noktalama işaretlerinden sonra kayıp düştüğüm oluyor
bazen

Dünya defteri dert ve tasa günceleriyle dolu biri
bir de kandaki gül şiire yazgılıysa daha çok düşer
bazen dediysem!

Madenler, 30 Mart 2024

Mustafa Ergin KILIÇ

OYU

el ele tutuşmadan
uyuyamayan
su samurlarıyız

aşk ile
şekilden şekile
giren
oyun hamurları

gel
bir meydan
olalım

oturanımız
hiç bitmesin

bekleyenimiz
buluşanımız
sevişenimiz
içenimiz
toplananımız
eylemimiz

güvercinimiz
hiç bitmesin

Ferziye KÜÇÜK

NEDEN

Hiçbir yerli değilim ben,
sığınağım dizeler cümleler...
Şu an kuş sesi duyduğum,
hemen yanında
geç kalmış mahcupluğum...
Mart karındaki tedirginlik,
kapıyı zorlayan tipi...
Ödüm kopuyor şiirden,
niye ki!

21 Mart 2024

Nazire BİLGİLİ

ZAKKUMUN KÖKÜ

Ansızın zihnime doluyor kar(a) kıştan
kalanlar. Kuzgunlar korkularıyla gömülüyor
karanlığa. Sanrılara uzanınca küçülüyor
ellerim. Akrebin eşelediği tenhalıkta(n)
büyü(lü)yor zakkumlar, akıtıp mürekkebin
Katrandan dalgalar, katılaştıran soğuk...
Zakkumun kökünden iniltiyi(1)e doğup
d(ön)üşüyorum berrak olmayan suya
Ansızın kuzgunlar üşü(şü)yor kara kıştan
kalanlar(1)a

Yayın Yönetmeni : Ramis Dara

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü : Halim Çiftçi (Ömerbey Mah. Ş. K. Ahmet. Sok.
Fidan Apt. B. Blok. Kat: 2, D: 5- MUDANYA)

Yazışma ve posta kargo adresi : PK 68 16361 Ulucami - BURSA

E- Posta : akatalpa@hotmail.com

Yayın Türü : Yaygın süreli yayın. ISSN 1305 - 7685

İsteyen herkes akatalpa sitesinden kâğıt çıkışı alabilir.

Ocak 2000'de Bursa'da Ramis Dara, Melih Elal, Serdar Ünver, Ali Özçelebi ve arkadaşları tarafından kurulan şiir ve eleştiri ağırlıklı aylık edebiyat dergisi
Akatalpa (www.akatalpa.org), şair ve yazarlarının başışladıkları telifler ve bazı şiir dostlarının katkılarıyla yayımlanmaktadır.